

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-pei G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RENÉ DEMOQUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Profesor Universitar, Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membrii corespondenți pentru Polonia : **EMIL ST. RAPPAPORT**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-cl, Case com., Autorit. 1400 lei
" Avocați 1000 "
" Magistrați 800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București, Strada Artei Nr. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

S U M A R

- Sechestru asigurător în penal și unele propuneri asupra modificării Codului de procedură penală, de Corneliu Negrea;
- Reforma legislației penale române și Societățile de patro-naj, de George Solomonescu;
- Tot modificarea legii de organizare, de Ion Rainu.

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. I: *Claire Macé ala Ponzoni cu Henry Stern*. (Compunerea instanței. Complet la Trib. din 2 judecătorii. Nu se compune prin tragere la sorți. Apel dela judecătorii de ocol. Se aplică, în ce privește introducerea, dispozițiile legii jud. de ocoale, iar nu legea accelerării).
- Casația s. III: *Ministerul Industriei și Comerțului cu I. G. Sasu și alții*. Strămutare. Dacă Curtea de Casație urmează să își motiveze deciziunea în materie de strămutare?) cu o Notă de C. Marinescu-George);
- Curtea de apel Buc. I.: *D-na N. N. Cerere de autorizare*. (Dotă. Alienabilitatea imobilelor dotale. Clauza de reîntrebuințare. Interpretarea clauzei. Acțiunile Creditului Minier. Art. 1252 c. civ.), cu o Notă de D. G. Maxim.

SEQUESTRU ASIGURĂTOR PENAL

și

Unele propuneri asupra modificării codului de procedură penală

În prefață ce însoțește volumul 4, Tanoviceanu, tratatul de drept și procedură penală și care se găsește publicată și în Curierul Judiciar No. 4 din 20 Ianuarie 1927, se face de Dl. N. C. Schina o justă și deosebită apreciere a acestei lucrări punând în evidență valoarea acestei opere ca un început la noi în materie de procedură penală și care, după cum se știe, a avut o înrădărire folositoare asupra doctrinei și asupra jurisprudenței. În învățământul nostru juridic n'a fost nimc mai valoros până la apariția acestui studiu de procedură penală, făcut de Tanoviceanu. În această prefață se arată, cu drept cuvânt necesitatea de a se servi de această operă în unificarea legislativă de procedură penală în toate provinciile anexate și că ar fi bine să se aibă în vedere ca bază juridică legiuirile din vechiul Regat, și cu a-

ceastă ocaziune se mai arată că în așteptarea noului cod de procedură penală ar trebui să se impună legiuitorului câte-va reforme de realizat, pe care Dl. Schina le e-numără.

Citind aceste propuneri de reformă, găsesc că unele din ele ar fi inutile, iar pentru altele s'ar putea discuta netcmeinicia lor și în afară de aceasta s'ar mai putea adăoga și alte reforme utile. Așa de exemplu propunerea dela litera (a) că partea vătămată să aibă dreptul a exercita alături de Ministerul Public acțiunea penală. Această propunere o găsesc inutilă deoarece în totdeauna în conformitate cu doctrina partea vătămată, care s'a constituit parte civilă, a pus în mișcare acțiunea publică și în afară de doctrină dreptul acesta rezultă mai întâi din legea judecătorilor de pace, apoi din dispozițiunea art. 359 pr. pen. în care se spune că partea civilă și Ministerul public vor fi ascultați în desvelirea mijloacelor sprijinitoare acuzațiunei, — din art. 60, 63 și 64, din codul de procedură penală din care rezultă că partea vătămată va putea aduce plângere direct și se va constitui parte civilă, deci va pune în mișcare acțiunea publică. În acelaș sens găsim în tratatul de procedură penală Faustin Hèlie, volumul 2 la pag. 286 când se face diferența între cel care se plânge numai și între cel care vătămat fiind se constituie parte civilă, și se arată că cel care face numai plângerea este în afară de dreptul de a urmări și el se limitează a semna numai faptul fără a cere reparațiuni, pe câtă vreme partea civilă constituită anagajează procedura de urmărire, cere să fie despăgubită de ceiace a suferit, impută un delict, furnizează probele și se prezintă deci ca un auxiliar al Ministerului Public. Deci astfel stând lucrurile atât în doctrină cât și în lege prin articolul mai sus menționat, această propunere de a reforma sau a inova, devine inutilă.

La propunerea dela Litera (b), prin care se cere independență desăvârșită între fazele: cercetări, urmări, instrucțiune și judecată, prin încuviințarea atriburilor respective la organe bine distincte: poliția judiciară specială, Ministerul Public, instanță de instrucțiune și instanță de judecată, credem că este un desiderat foarte frumos să se închine cineva la această independență în aceste trei faze, însă rămâne numai

ca *desiderat* și *legiuitorul* nu ar putea realiza nimic, această independență fiind numai de moravurile în general, de educațiunea celor chemați să îndeplinească această funcțiune, și de conștiința fiecăruia, ceiace nu se poate impune printr'un text de lege. Găsesc că și această propunere de reformă este inutilă.

Trecem la punctul (d). Atenuarea sistemului inchiizitorial al instrucțiunii prealabile, prin introducerea asistenței apărătorului în această fază și prin dreptul de a se lua cunoștință de actele de instrucțiune după efectuarea lor. La această propunere mă opui și mă ridic în contra calificării de instrucțiune inchiizitorială căci prin acest cuvânt nu se semnalează numai secretul instrucțiunii, ci sunetul lui devine lugubru, înțelegându-se că și actualmente instrucțiunea se face într'un mod unilateral și cu un caracter de persecuțiune. Au dispărut acele timpuri când se urmăreau și se persecutau oamenii politici, emițându-se mandate de arestare în alb, executate contra ori cui la întâmplare și după ordinul celor puternici. Astăzi magistratura a dat multe probe de imparțialitate, de calm și de justă apreciere. În materie corecțională ori criminală nu există decât interesul societății de o parte, care caută să se apere de oamenii răi și de altă parte interesul infractorului care nu poate scăpa din vederea și buna apreciere a justiției.

Ca să se introducă asistența apărătorilor în această fază de instrucție, ar fi o eroare, pentru primul motiv că s'ar ataca secretul instrucțiunii care este de o importanță mare în materie de instrucțiune și ori cât am conta pe discrețiunea apărătorului, dotat bine înțeles cu toate însușirile și calitățile ce trebuie să le aibă un magistrat, apărătorul fiind considerat ca un auxiliar al magistratului, totuși omul este tot om și cum un apărător n'are răspunderea directă a succesului instrucțiunii, ar putea să scape o vorbă de natură a nimici mijlocul pentru a găsi adevărul. Afară de aceasta, prezența apărătorului, mai ales în prima fază a instrucțiunii, la luarea interogatorului, ar micșora sinceritatea răspunsurilor care răspunsuri uneori au o valoare mare în descoperirea adevărului, ca un rezultat al spontaneității și impresionabilității delinquentului. Dar să trecem mai înainte și trebuie să ne gândim că infractorul este apărât în primul rând chiar de judecătorul de instrucție, care nu poate proceda în mod unilateral și după dânsul vine Ministerul Public, care are dreptul de opoziție la toate ordonanțele date contra inculpatului și mai departe inculpatul are câmpul larg de a se apăra înaintea instanței de judecată unde totul se va desvălui și în contra sa și în favoarea sa. Nu este nimic de zis, dreptul de apărare este un drept sfânt și este foarte frumos că reformatorii se gândesc a-l consfinți cât se poate mai bine, dar nu trebuie uitat că tot atât de sfânt este și dreptul de apărare al societății, și din acest punct de vedere mi se pare foarte ciudat când văd că unele reforme propuse tind mai presus de orice, a face atâtea formalități pentru salvarea interesului oamenilor răi, și aceasta uneori nedând importanța necesară apărării societății.

Este foarte adevărat că în Franța există de mult timp apărători la instrucție și nu știu dacă uneori această instituție de apărare la instrucție nu aduc unele neajunsuri în descoperirea adevărului, dar în tot cazul Franța este mult mai civilizată decât noi, și are așa frumoase moravuri, din cultură și educațiune, în cât este destul de pregătită ca să primească asemenea reforme cu caracter prea democratic.

Să luăm în examinare reforma propusă la litera (e) și anume: o reglementare mai sigură și mai conformă

cu menirea sa a deținerii preventive și a corectivului său liberarea provizorie. Garanții și sancțiuni contra abuzului cu reținerea la poliție în interesul cercetărilor și contra târăgănilor instrucțiunii prealabile, când sunt arestați în cauză. Computarea prevențiunii din pedeapsă pronunțată.

Și această propunere de reformă trebuie să repet că este inutilă căci deținerea preventivă, să nu se uite, a fost și este perfect reglementată de modificarea codului de procedură penală prin legea dela 15 Martie 1902, relativ la garantarea libertății individuale prin art. 113 până la art. 117 inclusiv, când s'a hotărât că se poate admite libertatea provizorie, cu sau fără cauțiune și în materie criminală, ceiace nu există înainte decât în materie corecțională. Mai trebuie să fim socoteala că tot în interesul libertății individuale s'a instituit confirmarea mandatului din lună în lună conf. art. 97 și 113, din pr. pen. deci unde mai poate fi o necesitate nouă de a se reglementa mai sigură și conform cu menirea ei deținerea preventivă. Judecătorul de instrucție cel mai sever și cel mai abusiv nu are putința a comite acte arbitrare în materie de prevențiune căci este ținut de garanțiile și formalitățile legii libertății individuale prin textele mai sus menționate. El trebuind să raporteze Tribunalului dacă se gândește la prelungire de deținere, din lună în lună pentru confirmarea mandatului. El este obligat să se pronunțe pentru orice cerere de liberare provizorie cu dreptul de apel la Camera de Punere sub Acuzare, și potrivit art. 116, din pr. penală, el poate din oficiu, să pue în libertate pe prevenit. Afară de aceasta din economia întregii legi, așa cum este formată, rezultă că principiul cel mare este libertatea și numai în anumite cazuri excepționale cu anume motive determinate de lege se aplică prevențiunea și în unele cazuri cum este în materie de delict de presă și când faptul imputat este pedepsit cu o pedeapsă minimum de trei luni (art. 93 pr. pen.) prevențiunea nici nu poate fi aplicată. Prin urmare față cu atâtea forme și garanții în interesul libertății individuale nu văd care ar mai fi abuzul și arbitrarul în această materie, ca să mai fie nevoie de noi reforme mai sigure și mai conforme cu menirea prevențiunii; căci orice abatere dela respectarea acestor reguli sunt sancționate de intervenția ori cui printr'o reclamațiune contra magistratului abusiv și deci nu văd nevoia de a se mai reforma ceva. Se mai vorbește de garanții și sancțiuni contra abuzului cu deținerea la poliție în interesul primelor cercetări dar și aceasta este reglementată de legea poliției, care prevede că primele acte și arestații nu vor putea fi reținuți la poliție decât numai în timp de 24 de ore. Dacă lucrurile se petrec altfel, cei lezați au tot dreptul să reclame pentru acest abuz și dacă putem conta pe imparțialitatea și sfânta dreptate a celor mari, desigur cei ce vor reclama vor avea câștig de cauză și cuvenitele daune. Este adevărat însă că nu ne putem plânge prea mult nici de poliție când este vorba de urmărire și arestarea marilor bandiți, cari de câtă-va vreme s'au înmulțit sau de punșii de buzunare care mișună veșnic pe stradele Orașelor, căci pentru urmărirea lor și complectarea cercetărilor complicate, nu cred că este suficient numai timpul de 24 ore fixat de lege, mai ales cu bandiții cei mari când agenții polițienești se devotează riscându-și și viața lor, numai în interesul apărării societății. În această propunere de reformă dela litera (e), găsesc că computarea prevențiunii din pedeapsa pronunțată este necesară și ar putea fi legiferată.

Să luăm în examinare propunerea de reformă dela litera (f), și anume: dreptul pentru prevenit de a ataca la Camera de Acuzare ordonanța de urmărire. Incep

prin a semna că legiuitorul în înțelepciunea sa a acordat delinquentului tot ce i se putea da și anume prin art. 94, din pr. pen. dreptul de a ataca cu opoziție ca și procurorul ordonanța prin care a fost arestat, prin art. 96, pr. pen., dreptul de a ataca cu opoziție ordonanța prin care a fost pus la secret și prin art. 137, s'a interzis prevenirii de a face opozițiune decât la ordonanțele date în virtutea art. 117 pr. pen. (liberarea provizorie) și în cazul prevăzut de art. 523 din procedura penală (regulament de competență), deci atât și nimic mai mult. Se înțelege foarte bine că nu i se putea acorda dreptul de a ataca cu opoziție, ordonanțele de culpabilitate pentru că el ar fi făcut totdeauna opoziție și cu motive și fără motive și în cazul acesta ne-am găsi în situațiunea că toate ordonanțele de urmărare să fie aduse înaintea instanței superioare pentru a fi judecate din nou în dorința de a fi reformate. Acest drept nu poate să existe căci n'ar fi de nici un folos, întrucât pe deoparte avem Ministerul Public, care are obligațiunea de a examina dosarul judecătorelui de instrucție și ordonanța dată și dreptul de a ataca cu opoziție chiar în caz când ordonanța a fost pronunțată cu caz de urmărare. Acest drept îl mai are și procurorul general, prin art. 137, din pr. pen. Deci interesele inculpatului sunt cu prisosință garantate de agenții oficiali indicați de lege și obligați a veghea la bunul mers al justiției, la darea dreptelor soluțiuni în interesul justiției și în fine să nu se uite că în materie criminală ordonanțele judeului de instrucție sunt revizuite din oficiu de Camera de Punere sub Acuzare. Afară de toate acestea interesele inculpatului rezidă mai ales înaintea instanței de judecată cu ocazia dreptului său de apărare. Așa dar credem că nici nu poate fi vorba ca să se aducă o astfel de reformă la noul cod de procedură penală.

Să luăm în examinare propunerea de reformă dela litera (g) prin care se cere să se admită desbaterile orale în judecata Camerei de Acuzare. Nu avem mult de spus în această privință căci chestiunea este foarte simplă întrucât credem că nu este nici necesar și nici posibil a se admite desbateri orale la Camera de Acuzare, care nu este o instanță de judecată ci o instanță superioară de instrucțiune unde nu are loc discuțiuni contradictorii, pe care inculpatul le va avea și va putea beneficia la instanța de fond. Camera de punere sub Acuzare nu este chemată decât să examineze și să controleze ceia ce s'a făcut la prima instanță și în ce privește dreptul pentru inculpat pentru a consulta dosarul, acest drept există căci inculpatul în timpul instrucțiunii, prin întrebările ce i se pun și prin confruntările cu martorii și informatorii, are ocaziunea să cunoască totul și să transmită apărătorului său cu care este pus în contact, după luarea interogatorului, în conformitate cu art. 25 din pr. pen.

Să trecem la propunerea de reformă dela litera (h), și anume: abolirea tuturor chestiunilor prejudiciale de acțiune și judecată.

Ca să vedem dacă această modificare dorită de a se face în codul nou de procedură penală, este necesară, să ne amintim că prin o chestiune prejudicială se înțelege acele chestiuni de drept civil, care se ivesc într-o judecată penală, și care are o influență determinantă în judecată și care prin urmare trebuiesc cercetate în mod prealabil de Tribunalele civile, suspendându-se cauza penală până la rezolvarea chestiunii civile, adică Le civile tient le criminel en état. Așa de exemplu ar fi în delictul de bigamie când s'ar ridica chestiunea de validitate a primei căsătorii și care va trebui rezolvată prealabil de instanța civilă, caz care se prevede în art.

299 și 300 din codul civil. Ar mai fi în acelaș sens, în cazul crimei de supresiunea unui copil prevăzut și pedepsit de art. 275 din codul penal, în care caz dacă reclamațiunea este deja intentată înaintea Tribunalului civil, Ministerul Public sau partea lezată prin delictul de supresiune n'ar putea sesiza tribunalul de represiune mai înainte ca chestiunea de stat să fi fost definitiv judecată de tribunalul civil, deci din aceasta rezultă iarăși o chestiune prejudicială importantă, care oprește tribunalul de represiune să se pronunțe. În cursul judecăților se pot ivi și alte chestiuni prejudiciale tot așa de importante și care împiedică de a se da soluțiuni fără a se rezolva chestiunea care are îndrădire prin natura ei în judecată. Deci față cu aceste argumente credem că ar fi imposibil să se modifice codul de procedură penală în sensul de a se aboli toate chestiunile prejudiciale de judecată și de acțiune, căci s'ar obține soluțiuni eronate și nedrepte.

Desigur că Comisiunea însărcinată cu modificările ce vor trebui aduse la noul cod de procedură penală, se va ocupa în detaliu și în mod destul de dezvoltat, găsind poate multe alte modificări necesare și trecând în revistă și celelalte propuneri făcute de Dl Schina, în articolul mai sus notat, deci nu este locul a ne mai ocupa aci. Cred însă necesar a arăta că în codul actual de procedură penală există o lacună, în sensul că nu se prevăd asigurările ce ar trebui să aibă partea lezată constituită parte civilă, pentru despăgubirea sa mai înainte de a căpăta hotărârea definitivă de condamnare a inculpatului. În această privință fiu a menționa că în practica judecătorească și conf. principiilor doctrinale, se uzează a se împrumuta dispozițiuni din procedura civilă prin analogie, acolo unde lipsesc asemenea dispozițiuni în procedura penală. Așa de pildă procedura penală nu vorbește nimic despre organizarea instanțelor afară de Curtea cu Jurați, despre timpul cât se va ține ședințele, despre deliberare, despre divergențe, despre recuzări, despre conexitate, despre litispendență, incompetență și cu toate acestea instanțele de represiune le aplică și le uzează împrumutând prin analogie dispozițiunile procedurii civile.

Așa s'a urmat întotdeauna cu excepție însă când a fost vorba de toate asigurările pentru cel păgubit înainte de a fi căpătat hotărârea definitivă de condamnare a infractorului. Adică niciodată nu s'a admis și poate nici nu s'a cerut înaintea instrucțiunii sau la judecata instanțelor de represiune ca să se înființeze sequestru asigurător, urmărare de venituri generale sau proprii pe averea infractorului, deși s'ar fi putut împrumuta la această materie, punându-se în aplicare textele de procedură civilă, căci în asemenea cazuri ar fi fost perfect îngăduită analogia. Cum aceasta nu s'a uzat până acumă decît o singură dată pe vremea când trăia mult regretatul Judecător de Instrucție Alexandru Săbăreanu, care însărcinat fiind cu instrucția fraudelor de rentă, dela Ministerul de Finanțe, în timpul instrucțiunii, a confiscat o sumă însemnată de bani în folosul Ministerului de Finanțe, fără ca acea sumă de bani să fi fost un corp delict, ceea ce ar fi putut; dar această confiscare n'a fost altceva decât înființarea unui sequestru asigurător penal. Dezideratul acesta, de a se legifera cu ocaziunea modificării noului cod de procedură penală, este de o importanță capitală și mă mir că nu s'a vorbit niciodată de această chestiune nici în procedura lui Tanoviceanu, și nici în alți autori și cu toate acestea cazurile sunt frecvente, când se urmărește un infractor, că el să aibă avere mobilă sau imobilă și văzându-se amenințat cu o condamnare viitoare, să aibă prevederea să-și înstrăineze averea sa mai înainte ca să se pronunțe în contra sa

hotărârea de condamnare și cu nimic nu poate fi împedat ca să facă aceasta și nici nu sunt motive de a i se anula formalitățile de înstrăinare ale averii sale. În această situațiune partea vătămată se găsește uneori în imposibilitate de a realiza despăgubirile civile căpătate prin hotărârea de condamnare. Așa fiind propun și cu drept cuvânt să se dea dreptul judecătorului de instrucție sau instanței de fond, să înființeze un sequestru asigurător o urmărire de venituri generale sau o poprire, după cum va fi cazul, atunci când i se cere de partea reclamantă și aceasta sub rezerva confirmării a tribunalului sau a Camerei de punere sub Acuzare, așa după cum se va crede mai potrivit, în ce privește chestiunea dela judecătorul de instrucție și cu drept de apel la instanța superioară de judecată, în cazul celălalt. Bine înțeles chestiunea să fie desbătută în mod contradictoriu cu ocazia confirmării. Dreptul de a apela și a cere confirmarea sau infirmarea acestei dispozițiuni săl aibă Ministerul Public, partea lezată și inculpatul sau prevenitul.

CORNELIU NEGREA
Jude Instructor Trib. Ilfov

Reforma legislației penale române și Societățile de patronaj

„O lege trebuie făcută ca să trăiască“, spunea nu de mult într-o adunare a societății închisorilor din Franța Pierre Mercier.

Cuvintele acestea mi-au venit în minte citind ante proiectul J. Th. Florescu, pentru represiunea minorilor infractori. Mă gândeam că-i va lipsi în momentul când va intra în vigoare un element indispensabil viabilității lui, — instituția patronajului. E adevărat că proiectul nu pierde din vedere să o reglementeze. Inșă se va întâmplă ceea ce s'a întâmplat la 1850 în Franța. Legea ereiă patronajul în teorie. Inițiativa, caritatea privată nu s'a mișcat, iar statul din partea lui a rămas inactiv ceea ce a avut ca rezultat lipsa de roade ale legii timp îndelungat (1).

E necesar ca spiritele să fie familiarizate puțin cu această instituție pentru ca atunci când se va face apel la inițiativa privată, să nu rămână inertă.

Către această țintă tinde articolul de față.

Născute pe pământul ospitalier și democrație al Americii de nord, și având drept obiect moralizarea deținuților în închisoare și reclasarea lor după ieșirea din închisoare, societățile de patronaj au avut în toate țările un început anevoios (2). Infractorii erau considerați încă ca niște scorii sociale, cari nu merită nici atenția nici bunăvoința semenilor lor.

Abia mai târziu când umanitarismul lui Becca-

ria pătrunde mai adânc, se pregătește terenul pentru patronaj, a cărei dezvoltare, apoi, e favorizată de schimbarea concepției relativă la fundamentul pedepsei. Scopul acesteia nu mai e răsbunarea, nici exclusiv expierea unui rău săvârșit, ci înfrânarea celorlalți de a comite infracțiuni prin exemplaritatea pedepsei, prevențiunea generală, și mai ales împiedecarea celui condamnat, de a reitera actele sale antisociale prin suferința ce i-o inflige și prin amendarea lui, — prevențiunea specială.

Toate efortările converg acum către aceeași țintă, amendarea infractorului. Inchisorile se transformă din localuri de suferință, în institute de corecție. Inșă în zadar s'ar introduce celula în închisoare, în zadar lucrul ca mijloc de moralizare și înarmare a deținuților în lupta ce va avea să o întreprindă pentru a-și câștiga existența după ieșirea din închisoare, în zadar toate celelalte ameliorări. Efectul nu va fi mare cât timp va lipsi acțiunea binefăcătoare a patronajului. „Patronajul e sufletul oricărui sistem penitenciar“, spunea cu drept cuvânt Berenger. E nevoie să lăsăm să pătrundă în închisori delegatul societăților de patronaj, acea persoană cu suflet nobil, încălzit de dragostea pentru aproapele lui, care iubește binele, care vrea să facă dezinteresat binele, pentru ca prin contactul cu deținuți, prin sfaturile lui, prin îndemnurile lui, să susție moralmente pe cel abătut gata să cadă pradă influențelor rele, să împiedice asemenea influențe rele să se manifeste, prin îmbunarea și transformarea morală a celor răi (3).

Ce poate face contactul cu deținuți o arată un director de penitenciar, d. I. Nica, dela T. Ocna (4) care citează rezultatul unei experiențe făcută de d-sa: În 1924 din 70 deținuți, 8 deținuți aveau conduită bună deci 10,5 % ; 40 deținuți aveau conduită mediceră, deci 57,5 % ; 22 aveau conduită rea, deci 32 %. La sfârșitul lunii Decembrie 1924, după 11 luni, 8 deținuți au trecut dela o conduită bună la o conduită foarte bună ; 40 dela mediceră la bună : 4 dela rea la bună, iar 18 dela rea la mediceră.

Dacă acțiunea binefăcătoare a societăților de patronaj poate fi suplinită în timpul executării pedepsei de acțiunea personalului închisorei, director, supraveghetor, institutor, preot, medic (5), această acțiune e indispensabilă a doua zi după ie-

3) Cu prilejul vizitărei închisorei de femei St. Lazare, din Paris, am văzut astfel de persoane întreținându-se cu deținutele. Erau reprezentantele unei societăți de patronare de femei. Fiecare vizitează 2—3 deținute cel mult, mai ales către sfârșitul pedepsei. Și directorul închisorei și supraveghetorul care m'a însoțit în timpul vizitei lauda acțiunea binefăcătoare a acestor intervenții.

4) Revista penală 1925 p. 141—143.

5) Într'adevăr, aproape în toate închisorile pe care le-am vizitat în Franța, Poissy, Melun, Fresnes, dar mai ales în Belgia acțiunea moralizatoare a personalului închisorei e foarte accentuată. Demn de relevat este acela a directorului închisorei din Louvain. D-l Bertrand, care-și petrece cea mai mare parte din zi printre deținuți.

1) Vezi Albert Rinjard: La transformation morale des penes detenus par le travail.

2) Prima societate de acest fel a fost organizată în Flandria la 7 Februarie 1776 și a avut printre membrii ei fondatori pe B. Franklin. În Europa prima societate de patronaj a fost înființată la 24 Aprilie 1797 în Danemarca, I. Tanovicanu, Curs de drept penal vol. II p. 368.

șirea deținutului din închisoare. Epoca post-penetenciară e epoca cea mai critică pentru un infractor. „Detențiunea nu e nimic, pedeapsa începe abia după detențiune“ spune un deținut Doamnei de Fauva-ge dela oficiul de readaptare din Bruxelles (6). Pentru cea mai mare parte dintre ei cazierul judiciar constituie o piedică de neînving, care face ca greșeala să-i urmărească ca o umbră ținând foarte adesea închise porțile înapoia cărora ar putea găsi ocupația salvatoare. Fără lucru, fără mijloace de trai, descurajat, el va trece sigur din nou pragul închisoarei pe care tocmai o părăsise, dacă patronajul nu-i va întinde o mână de ajutor.

Interesându-se de pe timpul când era încă în închisoare, până în momentul când iese, i-a găsit un plasament. Iar dacă n'a isbutit, îi va pune la dispoziție un adăpost și hrană câteva zile până ce el căutând, va găsi de lucru (7).

Răul se manifestă însă și sub altă formă. În închisoare deținutul se obicinuește să fie condus, să asculte de ordine, e lipsit de inițiativă, își pierde din personalitate. Când iese din închisoare, a pierdut contactul cu lumea, rămâne dezorientat, din care cauză ușor poate să apuce pe drumuri greșite. „Un deținut eliberat cu 180 franci“, — ne povestește H. Yoly (8) „în 3 zile i-a cheltuit aproape pe toți; cu ce i-a rămas și-a cumpărat un revolver, cu care a comis un asasinat“. „Un altul, bun lucrător, câștigase în închisoare 800 franci. Cum a ieșit, a închiriat cu ziua două trăsură, pe care le-a încărcat cu femei publice, în societatea cărora a petrecut până a terminat toți banii“...

Cazurile de felul acestora, destul de frecvente, s'ar împușcă dacă ar exista societăți de patronaj care să intervină, să-l supravegheze, să-l îndrumeze. Peculul în loc să fie încredințat deținutului pus în libertate, ar putea fi trimis societății de patronaj al locului unde deținutul eliberat domiciliază pentru a-i fi încredințat treptat, cum de altfel se obicinuește în unele părți.

Acțiunea de readaptare a eliberaților condamnați din închisori, se poate întreprinde cu mai mult succes în cazul celor puși în libertate condițional. Supravegherea unui definitiv eliberat se poate exercita numai în măsura în care el o acceptă. Administrația penetenciară nu mai are nici un drept de control asupra lui. Altfel stau lucrurile în cazul liberării condiționale. În acest caz deținutul capă-

tă libertatea cu două condițiuni: dacă se poartă bine în închisoare; dacă se poartă bine după ieșirea din închisoare.

Buna conduită post-penetenciară constituie rațiunea de a fi a acestei instituțiuni, fiindcă ea dovedește amendarea infractorului. Cine se va interesa dacă el se poartă bine? Până acum câțiva ani, în Franța, funcționa o instituție cunoscută sub numele de „surveillance de la haute police“. Acest sistem avea marele neajuns că, oricât de discret se făcea supravegherea, demască pe supravegheat patronului, constituind o mare piedică la reclasarea lui. Astăzi atât în Franța cât și în Anglia (9), Belgia (10), America (11), Germania (12), supravegherea se face de un delegat care de cele mai multe ori, cel puțin în Franța, e organul unei societăți de patronaj. Acesta, în regulă generală a început să cunoască pe patronat încă de când eră în închisoare, uneori eliberarea lui condițională fiind opera societății de patronaj (13).

Sunt dese cazurile când aceasta intervine pentru a evita unui infractor contactul contagios al închisorei prin solicitarea pentru el, dacă o merită, a unei condamnări condiționale. O adevărată colaborare are loc în asemenea cazuri între patronaj și justiție. Societatea sesizată cercetează antecedentele celui dat în judecată, adună informațiuni pe care le comunică judecătorului, pentru ca apoi, în modul arătat mai sus, să continue să se ocupe de el, să-l supravegheze, să-l îndrumeze, să-l ajute să se îndrepte (14).

Unde apare însă în toată măreția ei acțiunea de patronare, e în manifestările ei pentru combaterea criminalității infantile.

Problema aceasta a preocupat și preocupă încă spiritele. Soluțiile ce s'au propus până acum încă n'au căpătat o formă definitivă.

Una din ele pare astăzi ca unanim admisă și anume că represiunea trebuie înlocuită când e vorba de minori prin măsuri de educație, de moralizare,

9) Paul Wets: le guide du délégué à la protection de l'enfance.

10. Idem.

11) Georg Stammer: Amerikanische Jugendgerichte, Berlin, 1908.

12) Das Jugendliche Verbrechen und seine Bekämpfung, Dresden 1893.

13) Încă din anul 1923 în comitetul comisiunii de liberare condițională care funcționează pe lângă Min. Justiției francez, a fost ales și un reprezentant al Uniunii societăților de patronaj din Franța. (V. comunicarea d-lui Louiche-Desfontaines-Révue pen. 1923, p. 201).

14) 589 cereri de asemenea natură, însoțite de rapoartele corespunzătoare, au fost adresate în cursul anului 1925 instanțelor judecătorești olandeze de către societatea neerlandeză pentru ameliorarea morală a deținuților, „et on ne se contente pas d'écrire: on prête secours et appui au delinquant laissé libre et il en résulte que fort peu de condamnations conditionnelles doivent être mises à exécution (à Amsterdam, seulement 12,2%)“ spune raportul asupra activității acestei societăți înființată acum 50 ani. (V. L'éclair an. 7 Nr. 4 p. 284, Bruxelles).

6) Rapport général sur les opérations de l'office de radaption de Bruxelles pendant l'exercice 1925.

7) Uneori li se împrumută și sume de bani. D-l Eug. Willem directorul asistenței publice și al operilor sociale ale orașului Bruxelles îmi spune, cu ocazia vizitei ce am făcut, că rezultatul acestor împrumuturi nu lasă nimic de dorit. Până atunci pe anul în curs în curs 1926, 5/8 din împrumuturi restituiseră ceea ce împrumutase. Încrederea în raporturile de acest fel între instituție și foști condamnați e așa de mare încât aceștia au încredințat de bună voie din salariul lor 21.458 franci.

8) Le combat contre le crime. Cap. IX p. 878.

de amendare. Din această cauză aproape toate legislațiile moderne au scos din codul penal dispozițiile privitoare la minori, grupându-le într'un cod aparte.

O notă comună, caracteristică unui astfel de cod, e patronajul. Pretutindeni îl găsim fiindcă fără el multe dispoziții din codurile privitoare la minori infractori ar rămâne literă moartă. Iată de pildă dispoziția relativă la încredințarea minorului familiei sau unei alte persoane onorabile. „In aceste cazuri“, — spune d-l Paul Wets, judecătorul de copii din Bruxelles, — „socotim supravegherea ca absolut necesară pentru a ne ține în curent cu progresele, cu faptele, cu gesturile sale“ (15). Cine va îndeplini acest oficiu atât de delicat? Ca mai sus, delegatul unei societăți de patronaj, care se va îngriji și de plasarea lui în sânul unei familii onorabile. Societatea însăși, bine constituită, poate să aibă un loc de internare. Ea însăși poate să primească astfel de minori. Ași depăși cadrul acestui articol dacă ași insista prea mult asupra rolului covârșitor pe care-l joacă patronajul în funcționarea tribunalelor pentru copii (16).

De altfel anteproiectul român și-a dat seamă de aceasta. El îl consideră ca un corolar indispensabil al legii referitoare la criminalitatea minorilor (17). Regulamentul anexat legii schițează organizarea unui comitet central al societăților de patronaj cu menirea principală să stimuleze înființarea pe lângă fiecare tribunal a câte unei societăți de patronaj.

Regulamentul lasă drum liber inițiativei private care sub controlul comitetului central se poate organiza liber. După câte se pare regulamentul adoptă sistemul mixt al colaborării dintre Stat și particulari, sistem practicat în Germania. Deși el are unele defecte inerente tuturor acțiunilor întreprinse de Stat, îl credem pentru un moment, cel mai potrivit nouă, fiindcă asigură fondurile de care are nevoie buna și continua funcționare a societăților de patronaj. În afară de asta, un comitet alcătuit din funcționari înalți, mai prezintă avantajul că sprijinit pe autoritatea membrilor lui, poate obține mai ușor ceea ce cere, poate înfrânge mai ușor obstacolele ce i se pun în cale. Mai cu seamă

la noi un astfel de sistem eră necesar, fiindcă lipsește aproape complet elanul de care trebuie să fie cuprinsă inițiativa privată pentru realizarea acestui deziderat regulamentar (18).

Opera însă ar rămâne nedesăvârșită dacă eforturile s'ar limita numai la crearea patronajului. Suntem în pragul unor reforme importante a legislației noastre penale.

Se lucrează la ameliorarea sistemului nostru penitenciar. Am spus deja, că oricare ar fi îmbunătățirile aduse, rezultatele nu vor fi satisfăcătoare dacă va lipsi patronajul.

În codul penal se vor introduce două instituții noi: Liberarea condițională și condamnarea condițională. Aceste două instituții nu vor putea funcționa fără patronaj.

„Legea nu-și va ajunge scopul“ — spune în raportul său la Senat în anul 1883 R. Berenger (19) — „dacă nu va fi însoțită de exercițiul unei supravegheri riguroase și neîncetate asupra condamnatului care a obținut liberarea condițională“.

În Anglia, care, cea dintâi, a pus în aplicare ideia liberării condiționale, prin legea din 20 August 1853, rezultatele la început au fost detestabile. A intervenit o acțiune puternică de patronare și dela 1873 numărul revocărilor scade în fiecare an (20).

În ce privește condamnarea condițională, rari vor fi judecătorii dispuși să suspende executarea pedepsei, câtă vreme îi vor lipsi informațiunile relative la infractor și mai ales cât timp vor ști că nu e nimeni care să se ocupe de condamnat după pronunțarea hotărârii.

Statul ar trebui să dea acestei chestiuni toată atenția pentru că sacrificiile pe care le-ar face, ar fi compensate de economiile pe care le-ar realiza prin buna funcționare a noilor instituții introduse în legislația noastră penală. În Irlanda în urma adoptării liberării condiționale, criminalitatea a început să scadă în așa chip încât 4 închisori model au fost închise, ceea ce a adus o economie de 50.000 lire (21).

Și pe lângă aceasta ar face un mare pas în rezolvarea problemei criminalității pe drumul de curând deschis al prevenirii ei.

GEORGE SOLOMONESCU

Dr. în drept

Diplomat al Institutului de criminologie din Paris
Jude Trib Dâmbovița

15) Op. citat. p. 27.

16) Prin amabilitatea d-lui Paul Kahn secretarul general al societății de patronaj pentru copii și adolescenți și al comitetului de apărare a copiilor dați în judecată, am asistat la câteva ședințe ale tribunalului pentru minori din Paris. În ședință erau reprezentanții mai multor societăți de patronaj, bărbați și femei, cari erau gata și uneori solicitau chiar încredințarea copiilor traduși în justiție. Câțiva din ei fuseseră încredințați patronajului din str. Vaugirard, înființat de admirabilul om de bine Henry Rollet, care și-a consacrat toată viața acestei opere.

Acești copii i-am văzut apoi la sediul patronajului de unde urmau să fie trimiși în diferite părți ale Franței, în vederea plasării care de obicei se face la fermieri la țară. Comitete, subcomitete și delegați de ai societății sunt răspândite pretutindeni.

17) Expunerea de motive p. 138.

18) O situație similară a avut Spania în anul 1918 când a înființat tribunalele pentru copii. „ne lipsește în Spania un patronaj bine organizat și complementar tribunalelor și reformatorii lor; ne lipsește societățile de patronaj, însărcinate cu supravegherea și protejarea minorului îndată ce e redat vieții libere. Iată un mare defect al legii din 1918. Legea se mărginește să invite comisiunile provinciale să se ocupe de crearea societăților de patronaj; e numai exprimarea unei dorințe platonice“ spunea Enrique de Benito, profesor la Universitatea din Valencia. *Révue Internationale de dr. pen.* an. 1925 (II) p. 222.

19) *Révu P.* p. 196 an. 1924.

20) Soret de Bois brunet. *Révu pen.* anul 1879 p. 885.

21) Soret de Boisbrunnet. *Revue pen.* anul 1879, p. 886.

Tot modificarea legii de organizare judecătorească

S'a pus în discuția lumii juridice, modificările ce sunt de adus legii de organizare judecătorească.

Lăsăm deoparte discutarea principiului cardinal în această materie: puterea executivă nu trebuie să se amestece nici direct nici indirect în cele ce privesc puterea judecătorească. Semnalăm doar în treacăt — lucru atât de cunoscut și totuși atât de puțin accentuat — că unul din mijloacele cele mai sigure, prin care puterea executivă își asigură imixtiunea în ordinul judecătoresc este: modul de înaintare cu nesfârșitul șir de grade, combinat cu insuficiența onorariilor.

Vom insista asupra unui punct, care merită să fie supus discuțiunii întrucât este probabilă și modificarea lui. Este vorba de dispoziția art. 122 din lege, potrivit căreia șefii erarhici sunt obligați, la sfârșitul anului judecătoresc, să trimită autorității imediat superioare și ministerului de justiție rapoarte calificative asupra: 1) activității profesionale; 2) conduitei în societate; 3) aptitudinii și modului cum își îndeplinesc îndatoririle magistrației supuși îndrumării și supravegherii lor imediate.

Nu vom stărui asupra micelor chestiuni: Ce este activitatea profesională și ce este modul cum își îndeplinește un magistrat îndatoririle; că nu se arată șefii erarhici cari califică pe președinții de tribunale; că președinții de tribunale califică pe judecătorii de judecătătorii, deși nu sunt supuși îndrumării lor imediate.

Sistemul acesta însă, considerat în întregul lui, ni se pare cu totul nepotrivit scopului pentru care a fost creat.

Consiliul superior al magistraturei, în avizul său asupra înaintărilor este obligat să țină seamă de aceste note calificative. Deci, formal, înaintarea unui magistrat atârână în cea mai mare parte de calificarea dată de șeful său erarhic. Este bine?

Șeful instanței, apreciatorul calităților celor de sub supraveghere, sa, se află cu aceștia în zilnic contact de serviciu. Se va zice: tocmai cum e mai bine, pentru că numai astfel aprecierea va putea fi mai justă. Aceasta poate fi adevărat, dar numai într'o mică măsură. Cine nu știe animozitățile, resentimentele, ce pe nesimțite și pe nevrute, se nasc între oameni adunați să lucreze laolaltă, la același serviciu? Și cum putem cere dela șefi să fie sfinți, să nu intre în aprecierea lor nici un fel de pornire sau părtinire, fie ea și inconștientă? Dar când se mai întâmplă ca șeful să fie un om mai impulsiv?

Prin urmare sistemul păcătuiește în primul rând prin cei aleși să facă aprecieri, cari nu au suficientă perspectivă, depărtare de cei apreciați, pentru a exista o oarecare siguranță de imparțialitate; și repet că e vorba de părtinire sau pornire neintenționată.

Apoi: pentru ajutorii de judecători sunt atâți apreciatori câți judecători, pentru magistrații dela tribunale — câți președinți sunt. Iată 2 judecători de tribunal: unul este notat de un șef mai indulgent, mai bun de fire, mai moale; al doilea, care este de fapt mai bun magistrat decât cel dintâi, are nenorocul să aibă un președinte mai aspru, mai exigent, care deci îl va califică mai puțin favorabil decât a fost calificat colegul său. Cum aceste calificări trebuie să fie ținute în seamă la înaintări, cel mai slab va trece înaintea celui mai bun magistrat.

Deci al doilea păcat este că pentru aceeași categorie de magistrați sunt prea mulți apreciatori. S'ar putea spune că balanțele, cu care se cântăresc meritele sunt

de sensibilități cu atât mai diferite, cu cât sunt mai numeroase, și ținta desigur este ca sensibilitățile lor să difere cât se poate mai puțin.

În fine, deși în lege nu se precizează, aceste rapoarte se fac în secret, adică cel calificat, habar nu are de calificarea ce i s'a dat. Prin urmare împotriva unei calificări greșite, el nu se poate apăra nici într'un chip. Și dacă aceasta este un mare neajuns când greșala calificării se datorește eroarei sau temperamentului celui ce o face, apoi este o nedreptate fără margini când calificarea cu bună știință a fost neexactă: fie mai rea decât se cuvenea — în dauna celui calificat, fie mai bună, în dauna colegilor săi. Și în vremurile acestea nu lipsește mult ca sistemul să facă din unii magistrați un fel de agenți de poliție secretă, mai ales că trebuie să se dea referințe și asupra conduitei în societate.

Iată motivele pentru care credem că art. 122 trebuie modificat.

Soluția? Evident că nu ne putem încumeta să dăm soluția. O părere însă: Aprecierile trebuiesc făcute de inspectori judecătorești, delegați de Curțile de apel respective. Inspectorii vor fi scutiți de orice fel de anchete, neavând în sarcina lor decât inspectarea instanțelor. Și pe baza rezultatelor inspecțiunilor cum și a tuturor investigațiunilor ce vor putea face, ei singuri vor da notele calificative. Avantajii: nefiind în contact neîntrerupt cu magistrații pe cari trebuie să-i aprecieze, sunt mai apți pentru o mai justă apreciere, decât șefii instanțelor respective. Iar în cercetările ce vor face vor avea în vedere și părerile șefilor respectivi, așa că pot fi tot atât de informați cât și aceștia. Fiind însă mai puțini — câte unul sau doi pentru fiecare Curte de apel — se reduce foarte mult numărul sensibilităților diferite ale balanțelor, și toți magistrații de primă instanță din circumscripția unei Curți, vor fi cântăriți cu aceeași balanță. În fine, aprecierile inspectorilor ar urmă să fie comunicate magistraților — cum după lege ei trebuie să lase la judecătătorii copie de pe procesul-verbal de inspecție — și în acest fel magistrații vor putea, eventual, să-și facă apărarea în caz de eroare.

Fără îndoială că șefii erarhici rămân cu acțiunea de supraveghere conform art. 185 și urm. din lege, în scopul arătat de art. 192: adică de a aduce la cunoștința autorității superioare tot ce este de natură a compromite autoritatea și prestigiul magistratului sau de a paraliza serviciul. Prin urmare intervenția lor este justificată atunci când ceva iese din normal. Dar când toate merg pe calea obișnuită, aprecierile, calificările în vederea înaintărilor să se facă de inspectorii judecătorești sau de alte organe ce se vor determina, așa fel ca să se evite neajunsurile sistemului actual arătate mai sus.

ION RAINU

P. S. — Scrisesem cele mai sus, când ziarele au publicat pe scurt dispozițiile principale ale modificării legii de organizare judecătorească. Nu este nimic de schimbat în cele arătate. Avem regretul că s'a proiectat desființarea inspectorilor judecătorești.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 31 Ianuarie 1927

Președinția d-lui EM. MICLESCU, Președinte

Claire Macé ala Ponzoni cu Henry Stern

Decizia No. 277

Compunerea instanței. Complet la Tribunal din 2 judecători. Nu se compune prin tragere la sorți, Art. 20 legea de organizare judecătorească.

Legea accelerării. Apel dela jud. de ocol. Se aplică

în ce privește introducerea dispozițiunile legii Judecătoriilor. Art. 98, 99 și 104 L. J. și 37 și 53 Legea accelerării.

1) *Legea de organizare judecătorească prin art. 20, dispune tragerea la sorți, în fiecare zi numai a judecătorului unic, chemat a judeca, după competența ce o are, procesele la ordinea zilei.*

În ce privește compunerea Tribunalului cu doi judecători nu dispune nimic și în această formație de judecată, pot intra, oricare din judecătorii desemnați de președinte după necesitățile serviciului, iar despre această desemnare legea nu cere a se încheia vre-un act sau face vre-o mențiune.

2) *Legea jud. de Ocoale are o procedură proprie, care nu o fost abrogată de legea accelerării. Această lege cuprinzând regulile speciale pentru introducerea apelurilor, (art. 98, 99 și 104) urmează că potrivit art. 53 al. a legea accelerării, ele au a se aplica în ce privește introducerea apelurilor contra cărților de judecată.*

Ascultând citirea raportului făcut de D-1 Consilier I. G. Manu în cauză și pe D-1 avocat Marian în combaterea motivelor de casare, în lipsa recurenților, cari conf. art. 46 legea organică a Inaltei Curți au cerut a se examina recursul în lipsa lor și

DELIBERAND,

Asupra recursului de față;

Având în vedere că prin sentința atacată Tribunalul anulează apelul făcut de către recurenți în contra cărții de judecată prin care au fost obligați a plăti recurentului onorar de avocat;

Că, pentru a hotărî astfel Tribunalul se întemeiază pe dispozițiunile art. 35 lit. a. legea accelerării, care impune, sub pedepasa nulității prescrisă de art. 37, că cererea de apel să cuprindă domiciliul sau reședința atât a apelantului cât și a intimatului, și că prin urmare sancțiunea nulității din art. 37 urmează a se aplica aceluși apel;

Văzând motivul II de casare astfel enunțat;

„II) Se violează art. 20 din legea de organizare judecătorească, căci nu se face mențiune în corpul hotărîrii dacă judecătorul unic a făcut parte din complex și dacă s'a procedat prin tragerea la sorți”.

Considerând că, legea de organizare judecătorească dispune prin art. 20, tragerea la sorți în fiecare zi numai a judecătorului UNIC, chemat după competența ce o are a judeca procesele la ordinea zilei; că, însă în ce privește compunerea Tribunalului pentru soluționarea pricinilor ce nu pot fi judecate decât de cel puțin doi magistrați, legea nu prevede nici o tragere la sorți și ca atare în această formație de judecată pot intra ori cari din judecătorii Tribunalului, desemnați de președinte, după necesitățile serviciului, desemnare despre care legea nu cere a se încheia nici un act și nici a se face vre-o mențiune;

Că astfel fiind, motivul II de casare devenind nefondat se respinge.

Asupra motivului I de casare astfel formulat:

„Violația art. 98, 99 Legea judecătoriilor de ocoale, 35, 37 și 53 legea accelerării. Violația art. 20 legea organizației judecătorești.

„1) Ni s'a respins apelul nostru făcut contra cărții de judecată civilă cu Nr. 908 pronunțată de către Judecătorul Ocolului I București în camera de Consiliu, pentru că apelul nostru nu întrunește condițiunile prevăzute de art. 35 lit. a legea accelerării, Tribunalul consideră acest apel nul și se bazează pe articolele 35 lit. a și 53 legea accelerării.

„Apelul dela judecătorie de ocol se face după normele prevăzute la art. 98 și 99. legea judecătoriilor de ocoale și ele indică art. 59 și următorii din legea judecătoriilor de ocoale; legea accelerării prin art. 53 declară că Tribunalele ca instanță de apel și de recurs vor avea procedura unificată (leg. accelerării) pe tot cuprinsul țării, dar nu spune ce condițiuni trebuie să îndeplinească un apel făcut dela judecătorie de ocol la Tribunal, pentru ca să fie valabil, adică să nu fie isbit de nulitate. Legea accelerării prin art. 34 și următorii vorbește numai de condițiunile apelului făcut dela Tribunal la Curte și prevede toate regulile de urmat sub pedeapsa nulității, dar pentru apelul dela judecătorie la Tribunal nu vorbește nimic. Deci putem să aplicăm regulile dela apelul făcut la Tribunal pentru Curte și apelurilor venite dela Judecătorie. Noi credem că nu, pentru că nu se poate aplica, căci legea nu spune unde se face apelul, în ce termen, când se face comunicarea, de către cine, etc. Nu se poate aplica prin analogie.

„Dar art. 53 vorbește și de Tribunal ca instanță de recurs ce va aplica legea accelerării și atunci potrivit art. 53 ar urma să se aplice art. 1 paragrafele a, b, c, d și e? Președintele primind cererea de recurs, trimite intimatului copie, iar, acesta are obligația să răspundă înscris prin întâmpinare la motivele de casare? Răspunsul îl găsim în art. 64 din legea accelerării care cuprinde cu totul altă dispozițiune (adică se vor judeca recursurile după art. 107 legea judecătoriilor de ocoale).

„Deci art. 53 din legea accelerării nu se poate aplica fiind neclar și deci Tribunalul când ne respinge apelul nostru ca nul pe cale de analogie violează art. 98 și 99 legea judecătoriilor de ocoale și comite un abuz de putere când face aplicarea art. 25, 37 și 53 legea accelerării”.

Având în vedere că, prin acest motiv de casare recurenta susține, că pentru forma apelurilor contra sentințelor jud. de Ocol., se aplică dispozițiunile din legea acestor judecătorii, nu cele din legea accelerării, ce i-au fost aplicate de Tribunal numai prin violare a art. 98 și 99 Legea Judecătoriilor.

Considerând că deși prin partea întâi a art. 53 al. legii de accelerare invocat de Tribunal, se prevede în adevăr că această nouă lege devine dreptul comun înaintea Tribunalelor atât ca primă instanță cât și ca instanță de apel și de recurs, — însă în aliniatul imediat următor este spus că ea nu se aplică acolo unde prin legi speciale s'a instituit o procedură deosebită;

Considerând că legea judecătoriilor de ocoale are o procedură proprie ce nu a fost abrogată prin noua lege de accelerare. Că această lege cuprinde regulile speciale nu numai pentru judecata înaintea sa, dar încă și pentru procedura de urmat la introducerea apelului, — și anume art. 98, 99 și 104; — că dar, potrivit aliniatului A. din articolul 53 al. noiei legi, în ce privește forma și modul de introducere a apelului contra cărților de judecată, urmează a se aplica art. 98, 99 și 104 din legea judecătoriilor, — iar în ce privește judecata înaintea Tribunalului, se va aplica desigur noua lege de accelerare.

Considerând că această interpretare mai rezultă și din cuprinsul art. 64 al. acestei din urmă legi, după care „recursurile” contra cărților de judecată, se introduc în termenul și după forma prescrisă de art. 106 din legea judecătoriilor și aceiași rațiune care a determinat pe legiuitor să păstreze legea judecătoriilor pentru recursuri, există desigur pentru termenul și forma apelurilor.

Că dar numai prin o greșită interpretare a art. 53 din legea de accelerare, Tribunalul a respins apelul recurenților Claire și P. Macé Ponzoni, întrucât art. 98 nu prevede nulitatea apelului care nu ar cuprinde arătarea domiciliului apelantului sau intimatului, — dar se referă numai la forma în care se introduce ac-

țiunea însăși (art. 60) — fără nici o sancțiune de nulitate și din contră impune judecătorului care primește apelul (art. 61) să completeze dânsul lipsurile indicațiilor cerute de art. 60, — Judecătorul fiind, în concepția legiuitorului, îndrumătorul părților, pentru ca procesul să se poată judeca chiar fără concursul avocatului.

Că dar motivul de casare fiind întemeiat, recursul urmează a fi admis și afacerea a fi trimisă spre nouă judecare înaintea aceluiași Tribunal conform art. 52 din legea Inaltei Curți de Casație.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 22 Noembrie 1926

Președinția d-lui AR. ALEXANDRESCU Consilier

Ministerul Industriei și Comerțului cu I. G. Sasu și alții
Decizia No. 1081

Strămutare. Dacă Curtea de Casație urmează să-și motiveze deciziunea în materie de strămutare? Art. 266—273 pr. civ.

S'a luat în cercetare cererea de strămutare făcută de Ministerul de Industrie și Comerț pentru strămutarea procesului care formează obiectul dosarului cu Nr. 604-926, dela Curtea de Apel Galați la o altă Curte de Apel.

S'a prezentat recurentul prin d. avocat C. Marinescu-George, iar intimații prin d-nii avocați R. Portocăla și L. Moldovanu.

S'a ascultat d. avocat C. Marinescu-George, în dezvoltarea motivelor cererii de strămutare, iar d-nii avocați R. Portocăla și L. Moldovanu în combateri.

Curtea,
Deliberând:

Asupra cererii de strămutare făcută de Ministerul de Industrie și Comerț prin adresa cu Nr. 21562 din 9 Noembrie 1926;

Având în vedere concluziunile orale puse de avocații părților azi în instanță, și apreciind asupra motivelor invocate în cerere.

Pentru aceste motive,
Curtea,
În numele legii,

Respinge ca neîntemeiată cererea de strămutare făcută de Ministerul de Industrie și Comerț prin adresa cu Nr. 21562 din 9 Noembrie 1926.

Data în Camera de consiliu azi 22 Noembrie 1926.

NOTA. — Această adnotațiune iese din banal. Ea nu se referă la o hotărîre motivată a Inaltei Curți ci la o hotărîre fără considerente și atunci întrebarea ce se poate critica la o asemenea deciziune? Deciziunea reprodusă mai sus, este o deciziune dată cu ocaziunea unei cereri de strămutare. Inalta Curte a respins strămutarea cerută, iar hotărîrea pe care a pronunțat-o nu a motivat-o cu nimic. Este de tradiție — zice-se — că asemeni hotărîri, Inalta Curte să le lase nemotivate. De ce? Nici odată nu am putut ghici. În modesta noastră judecată și citind legile cari ne guvernează, nu ne-am închipuit că poate să fie o hotărîre care să nu fie justificată arătând ce a determinat pe judecători a se pronunța în felul în care s'au pronunțat. Părerea justiției are menirea a arăta tutulor mai ales părții care a pierdut, de ce aceasta trebuia să piardă, de ce nu i s'a putut recunoaște un drept. Această menire nu poate fi atinsă decât indicându-se de către judecător atât faptele cât și dispozițiunile de lege pe care s'a spri-

jinit în darea hotărîrei. Bunul simț — dacă chiar n'ar fi fost legea — nu putea lăsa la aprecierea magistratului — mai ales când această apreciere n'are la bază nimic — de a dispune, cum bine se zice, de averea și onoarea celorlalți. În raționamentul simplu al omului modest, cel ce pierde un proces știe cel puțin, de ce a pierdut și să nu fie în idee că a fost judecat cu bunul plac al celui care l'a condamnat.

Legea nu admite hotărîri nemotivate; cele mai puțin importante afaceri — chiar acele cari pe timpuri erau de competența fostelor judecătoreii comunale — nu pot fi soluționate fără ca să nu se spue de ce au fost soluționate într'un fel și nu în felul contrariu.

Codul de procedură civilă, precum și legea de accelerare a judecăților dispun în mod precis că cererile în judecată trebuie să arate deslușit motivele de fapt și de drept. Ca consecință a acestei dispozițiuni și pentru cuvintele de mai sus, hotărîrile cată să conțină considerente care să explice dispozițiunea. Această exigență a legii este formal recunoscută și hotărîrea care nu o conține este o hotărîre fără ființă. Legea organică a Inaltei Curți de Casație în art. 30 alin. 5 declară fără nici un înconjur că: **Casarea unei hotărîri se poate cere și în împrejurările următoare: 5. Când hotărîrea nu cuprinde temeiurile pe cari este bazată...** Aceasta însemnează că Inalta Curte consideră ca inexistentă o hotărîre fără temeiuri sau motive. Atunci este oare admisibil ca o hotărîre a Inaltei Curți să n'aibă temeiurile pe cari Inalta Curte le cere pentru hotărîrile celorlalte instanțe? Este foarte adevărat că numai hotărîrile de strămutare Inalta Curte nu le motivează. Acest lucru este de o practică constantă care datează de mult, n'am putea afirma dacă vre-odată a fost altfel? Care să fie cauza că se face o situațiune excepțională hotărîrilor de strămutare? Pentru ce astfel de hotărîri să fie scoase afară din lege? Sunt ele hotărîri? Evident. Există și în materie de strămutare aceleași motive pe care le arătăm la începutul acestei adnotațiuni care să facă necesară existența de considerente în hotărîrile de cari ne ocupăm? Fără îndoială. Și în cererile de strămutare ca în orice cereri sunt două părți cari vin în conflict: una care crede că este de interesul ei să nu fie judecată de instanța deja sesisată, iar cealaltă care are interes să nu i se schimbe tribunalul sau Curtea. Fiecare din aceste părți își expune temeiurile de fapt și de drept, iar Inalta Curte judecând se pronunță pentru o parte și are îndatorirea să spună de ce temeiurile uneia din părți au convins-o, iar temeiurile părții celeilalte i s'au părut slabe și neconvingătoare.

Am căutat să aflu motivul acestui tratament de defavoare pentru hotărîrile de strămutare și mărturisesc că nu l'am putut afla. Ceeace mi s'a spus voiui relată aci, nu putem însă crede că aceasta să fie cauza pentru care Inalta Curte lasă fără considerente toate hotărîrile de cari ne ocupăm. Argumentul la care a cedat — zice-se — suprema instanță ar fi tradiția. Se pretinde că este de tradiție ca deciziunile de strămutare să fie fără arătare de motive. Nimic nu mi-a părut mai șubred decât argumentul tras din tradiție. Cu atât mai cu puțină valoare îl găsim, atunci când este vorba de o hotărîre judecătorească. Cum poate tradiția să întepreteze legea? Când ar fi o tradiție oricât de înrădăcinată, poate ea să se substituie legii? Legea cere în mod imperios motivarea, tradiția este ea

de o așa mare fărâie de a înlocui această exigență a legii?

Evident că nu. Ori cum ar fi, un lucru cert este, că strămutările se soluționează prin niște hotărâri cari n'au decât dispozitiv. Atunci ce rost să aibă această adnotațiune? Într-o adnotațiune — așa ne-o închipuim — considerentele conținând temeiurile de drept și de fapt, ele formează obiectul de critică al omului de drept. Critica arată pentru ce articolele de lege aplicate au fost violate sau greșit aplicate de judecători, de asemenea prin critică aflăm de ce faptele luate în considerațiune sunt greșite sau rău înțelese. Dispozitivul singur este la adăpost de critică. Numai când considerentele sunt greșite fie dintr-o rea aplicare a legii sau o rea interpretare a faptelor, numai atunci dispozitivul devine criticabil. În specie ne găsim în fața unui dispozitiv neexplicat, ce am putea zice de el? Nimic. Atunci această adnotațiune are ea rost? Cei cari nu vor citi explicația noastră, vor găsi desigur că nu, nouă ne pare că da și în acest scop cu deosebire am redactat aceste câteva rânduri.

Independent de împrejurarea că reclamantul în cererea de strămutare nu are consolațiunea de a afla pentru ce reclamațiunea sa nu a fost agreată de justiție, dar nimeni nu a putut ști, deci cei cari au avut în mâini hotărârea dată, motivele cu cari reclamantul și-a susținut pretențiunea, de oarece hotărârea nu reproduce cererea și nu menționează motivele cari îi sîrvesc de bază. Controlul — și controlul trebuie să existe — al sentințelor tribunalelor îl exercită Curțile de apel, al deciziunilor acestor Curți este deferit Inaltei Curți, s'ar crede că deciziunile supremei Instanțe rămân fără control. Este adevărat că în ierarhia judecătorească Inalta Curte rămâne necontrolată, oamenii de drept însă veghiază asupra hotărârilor acestei din urmă instanțe. Censura oamenilor de drept nu are un efect practic, ci numai unul teoretic, cu toate acestea se poate întâmpla, ca censura să influențeze în viitor hotărârile celor cărora legea le-a dat atribuțiunea să se pronunțe asupra drepturilor cetățenilor.

Într'un cuvânt ceea ce voim, este să punem în vederea tuturor motivele, ce ne-au obligat a cere strămutarea, fără să avem vre-o culpă dacă cei chemați să le combată n'au spus un cuvânt pentru a legitimă respingerea lor.

Acestea zise să intrăm în fondul chestiunii. Ministerul de Comerț și Industrie, a cerut dela Curtea de Casație, secția III strămutarea judecării unui apel dela Curtea de apel din Galați, secția II la o altă Curte. Autoritatea își motivează cererea în modul următor:

Domnule Președinte,

Consiliul de Administrație al Camerei de comerț și de Industrie Brăila fiind descompletat cu privire la membrii aleși — cu mai bine de jumătate, Ministerul Industriei prin Jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 2625 din 4 August 1926, — Jurnal care ține loc de decret regal, deoarece M. S. Regele era dus în streinătate — a instituit potrivit legii de organizare a Camerelor de comerț — o comisiune interimară care să țină locul Consiliului de Administrație până la alegerea unui nou Consiliu. O parte din foștii membri ai acelei Camere, au atacat pe calea contenciosului administrativ și au făcut cerere înaintea Curții de apel din Galați de a se anula jurnul sus indicat, a fi repuși în locurile lor de membrii în Consiliul de administrație al zisei Camere și a se convoca membrii Camerei pentru a se face alegeri suplimentare. Această acțiune

a fost repartizată la secția II-a. a Curții de apel din Galați fixându-se primul termen de înfățișare la 17 Sept. 1926. La acest termen, reclamantul au depus niște liste, de membrii de drept și delegați, liste eminate dela Camera de comerț din Brăila, aceste liste erau niște acte noi de cari nu se vorbea în cerere și cererea nu se sprijinea de loc pe ele, astfel că ele făceau cererea nulă potrivit art. 1 lit. d și art. 3 din legea de accelerare, în acelaș timp acele acte nu se mai puteau produce dacă nu se produsese odată cu cererea, aceasta potrivit art. 3 al. 2 din legea de accelerare. Curtea de apel din Galați a admis ca acele acte să fie comunicate Ministerului, luând act în acelaș timp de rezerva ce a făcut Ministerul de a discuta admisibilitatea acelor acte în ședința viitoare. Ședința viitoare a fost la 1 Octombrie. În această ședință Ministerul a susținut că potrivit art. 3 din legea de accelerare, actele prin care se stabilea numele și numărul membrilor de drept ai Camerei și cari acte fusese între timp comunicate Ministerului, să fie îndepărtate din discuțiune. După lungi discuțiuni și după ce Curtea a deliberat, Curtea a admis modul de a vedea al Ministerului și a îndepărtat din discuțiunea procesului, actele noi pe cari le prezentase reclamantul. *Rămâne dar bine stabilit că listele de membrii de drept și delegați nemai putând fi acte cu cari să se servească reclamantul, proba membrilor de drept și delegați nu se mai putea face. Reclamantul ca să obțină pe altă cale proba pe care o pierduse prezentând niște acte noi, au cerut Curții ca să admită a se cere prin Minister dela Camera de comerț dosarul acestei Camere din care să se stabilească numele și numărul membrilor de drept și delegați sau să ceară deadreptul dela Camera dosarul acesta. Curtea n'a admis nici acest lucru, Curtea însă, deși era lucru tranșat cu privire la membrii de drept, trimite Ministerului Industriei adresa cu Nr. 5046 din 11 Octombrie 1926, în care adresă cere dela Minister *Dosarul cu actele privitoare la compunerea Consiliului Camerei de comerț și de Industrie din Brăila și lista membrilor de drept din acel consiliu.* La această adresă cu care Curtea revenea, fără să fi fost o nouă discuțiune asupra celor hotărâte după discuțiuni lungi în ședința dela 1 Oct., Ministerul răspunde cu adresa Nr. 74992 din 16 Oct. 1926, că dânsul s'a conformat art. 10 din legea contenciosului și a trimis Curții odată cu întâmpinarea ce a făcut la acțiunea reclamantilor, întreg dosarul său și cu toate actele ce avea. La adresa Ministerului, Curtea nesesizată de nimeni, răspunde cu adresa Nr. 5209 din 18 Octombrie 1926, că în dosarul Ministerului nu există lista membrilor de drept și că roagă Ministerul să i-o trimită până la 25 Octombrie. Ministerul răspunde din nou prin adresa cu Nr. 76738 din 22 Oct. 1926, că lista membrilor cari compun Consiliul de administrație al Camerei se găsește în dosarul acelei Camere, care dosar se află în posesiunea acelei Camere, că după aceea listă reclamantul au obținut copii și că acele copii au fost comunicate Ministerului și numai acele copii poate să le trimită Curții, cari copii vor fi prezentate în instanță de mandatarul Ministerului. În această situațiune se înfățișează procesul în ziua de 25 Oct. 1926, când reclamantul ne mai ridicând în discuțiunile cari au avut loc alte obiecțiuni, cu privire la membrii de drept, decât că prin faptul că Ministerul prezentând lista membrilor de drept, pe care o primise în copie prin comunicare dela reclamant, Ministerul și-a însușit aceea listă și deci trebuie să fie considerată ca act al Ministerului. Am răspuns la această obiecțiune oral și pe urmă în scris, procesul s'a desbătut o ședință întreagă, iar Curtea a închis desbaterile, a obligat pe părți la concluziuni scrise și a amânat pronunțarea la 29 Oct. 1926. La 29 Oct. 1926 Curtea, — deși părțile din proces spusese tot ce aveau de spus și produsese foarte probele pe cari le-au putut produce, Curtea din nou voese a avea lucrările de compunere a Camerei de Comerț din Brăila și lista membrilor de drept — lucrăși listă pe care ea însăși le-a respins prin încheierea dela 1 Oct. 1926, — în care scop dispune din nou judecarea afacerii la 5 Noiembrie pânăcând prin adresa cu Nr. 5508 din*

30 Oct. 1926, roagă Ministerul — să se noteze, nu-i pune nici o obligație — ca să obție dela Camera de comerț din Brăila lista membrilor de drept, putând Camera de comerț să trimită ea deadreptul Curții aceste acte. La această nouă adresă, Ministerul a răspuns prin adresa cu Nr. 79681 din 3 Noembrie 1926, arătându-i motivele pentru care nu putea obține la invitațiunea Curții și între altele îi atrăgea atențiunea că actele de căi avea nevoie Curtea, această instanță însăși le-a înlăturat din desfateri și din proces, că n-i nu puteam sili pe o terță persoană care nu figură în proces să aducă actele ei; Că, Camera de comerț fiind persoană juridică potrivit art. 1 din legea de organizare a Camerilor nu depinde de Minister, că controlul ce se execută de Minister, se făcea în limitele legii și că cine zice control nu zice dependență sau supunere. În ziua de 5 Noembrie când Curtea a reluat judecarea afacerii, Ministerul a ridicat incidentul că Ministerul nu a fost citat pentru ziua aceea, Curtea n'a ținut socoteală de acest lucru și aplicând în specie în mod greșit art. 46 și 47 din legea accelerării, a hotărât judecarea. În loc să judece procesul așa cum i se prezintă, Curtea din oficiu a repus chestiunea aducerii actelor Camerii de comerț din Brăila și a condamnat pe Minister că dacă nu le va aduce până în ziua de 16 Noembrie 1926, să plătească daune cominatorii câte 1000 lei pe zi, dând la o parte textul clar al art. 10 din legea contenciosului, care nu îndrituiește instanța a da o asemenea condamnare decât atunci când administrațiunea nu prezintă actele sale, iar nu ale altor persoane.

Narațiunea acestor fapte arată cu suficientă că Curtea de Apel din Galați secția II probabil sub influența politicei dominatoare de fapt din Galați și Brăila, a dat la o parte obiectivitatea cu care trebuie soluționat procesul de față. Acest proces având și o latură politică instanța de judecată n'a putut rămâne străină atmosferei create de partidele politice din localitate care își dispută în mod aprig stăpânirea acestei instituțiuni de industrie și comerț, care se cheamă Camera. Modul de judecare al Curții de apel dovedește pentru ori și ce om, că nepotrivirile între soluțiunile date de Curte și dispozițiunile legii provin nu din neatențiunea sau greșeli făcute în aplicarea legii ci mai mult din pornirea în contra uneia din părți, în contra Ministerului. Din modul cum a fost dus până acum procesul de către Curtea de apel din Galați s. II, Ministerul s'a convins pe deplin că nepărtinirea de judecată la care are dreptul, nu va fi observată de instanța chemată a judeca. Ministerul Industriei voetse a fi judecat, dar ține la fel cu cel mai modest împrișinat a fi judecat fără ură și părtinire.

Pentru aceste motive și în temeiul art. 28 al. 1 din legea Inaltei Curți de Casație, Ministerul roagă pe Inalta Curte să binevoiască a strămuta procesul ce-l are cu domnii I. Gh. Sassu și Eremia și ceilalți, proces care este pendinte la Curtea de apel Galați secția II (dos. 604 din 1926) la o altă Curte de apel, care neavând motivele de subiectivitate arătate mai sus, va judeca legal și imparțial.

Strămutarea, Ministerul o cerea pe baza mai multor dispozițiuni de procedură luate de Curte, din cari reieșea suspiciunea pe care o avea autoritatea și neîncrederea pe care i-o inspiră instanța chemată să o judece. În principiu judecătorul nu trebuie să fie bănuat. Cei cari vin înaintea lui câtă să aibă încrederea deplină că dreptate li se va face, indiferent cauza care a produs bănuiala, care a produs neîncrederea. În alte părți principiul de nebănuială este atât de tare, că este suficientă această bănuială să fie cât de puțin fundată pentru ca procesul să fie strămutat. Cel ce-și bănuiește judecătorul are dela început convingerea că dreptul său este periclitat și dacă nu-l va dobândi, aceasta se va întâmpla numai din cauza judecătorilor sau ju-

decătorilor cari sunt preveniți contra sa, iar nu din această realitate dreptatea nu este în spre el. Să i se dea dar judecători în cari are încredere, și să fie luat dela judecata acelor magistrați pe cari îi bănuiește. Nu este vorba ca ori când și pentru motivul cel mai inutil procesul să fie dus la altă instanță. Când însă motivele de fapt sunt de așa natură că suspiciunea este transparentă, mutarea se impune. De asemenea oricine, particularul și Statul au interes de a recurge la mijlocul acesta de a schimba judecătorii cari să-i judece. La noi mai ales unde politica a pătruns în toate, nu este de mirare ca ea să poată influența și pe acei cari cu deosebire trebuie să se fie departe de dânsa. În provincie, cu deosebire, unde luptele politice sunt atât de aprige, cum a fost în cazul nostru la Brăila — vecin cu Galați — pentru alegerea dela Camera de comerț — eră aproape firesc ca acele lupte să intereseze și pe magistrații din aceste localități. Este cu putință ca suspiciunea să nu fi fost întemeiată? ea a existat însă și cele petrecute înaintea Curții de Galați au întărit-o în așa fel, în cât au determinat pe Ministrul de Industrie să ceară alți judecători.

Ce s'a petrecut la Curtea din Galați, secția II? Totul este relatat cu exactitatea cea mai perfectă și bine documentat în petițiunea adresată Curții de Casație, iar conținutul acelei petițiuni este reproduș mai sus. Din cele cuprinse în petițiune, Ministerul avea dreptul să-și formeze suspiciunea legitimă? Le supunem aprecierii cititorilor juriști.

La 17 Septembrie 1926, primul termen de înfățișare, reclamantii în contencios au depus niște acte cu totul noi, a căror admisibilitate în proces, a fost rezervată a se discuta la termenul viitor 1 Octombrie. La 1 Octombrie, Curtea, după discuțiuni îndelungate, a respins reclamantilor dreptul de a se servi de actele de ei depuse și această respingere instanța de apel a făcut-o potrivit opunerei reprezentantului Ministerului și potrivit art. 1 alin. d. și 3 din legea de accelerare. Această încheiere a Curții este perfect legală. Reclamantii au pretins că aceleași acte de cari — potrivit încheierii Curții — ei nu se puteau servi, Curtea să oblige pe Minister să le producă sau direct sau să le ia dela Camera de comerț din Brăila. Ministerul a combătut și această pretențiune și credea că s'a isprăvit cu actele noi. Instanța de judecată însă, cere dela Minister, pe cale de adresă, actele pe cari aceiași instanță le refuzase odată reclamantilor. La această adresă Ministerul a răspuns că art. 10 din legea contenciosului nu-l obligă să producă în justiție decât actele sale iar nu și ale altei persoane. Curtea, fără nici o intervențiune a reclamantilor, cere din nou Ministerului același lucru. Ministerul tot pe cale de corespondență, comunică din nou Curții că actele ce i se cer, nu le are și că acele acte găsindu-se la Camera de comerț din Brăila, persoana juridică distinctă și străină de procesul pendinte, ea nu putea fi obligată la nimic. După corespondența aceasta, procesul se desbateră în întreg la 25 Octombrie 1926, desfaterile țin o sedință întreagă după care se amână pronunțarea la 29 Octombrie. La această dată în loc să avem o hotărâre, Curtea din nou cere Ministerului aceleași acte și redeschide procesul pentru ziua de 5 Noembrie. Ministerul are aceiași atitudine legală și corectă ca mai înainte, Curtea însă condamnă pe Minister la daune cominatorii de 1.000 lei pe fiecare zi de întârziere pentru motivul că n'a adus actele, cari nu erau actele lui și pentru neaducerea căroră n'avea

după lege, nici o obligațiune și nici chiar puțința a le aduce.

Așa a procedat Curtea din Galați, secția II în afacerea de care ne ocupăm. Procedura întrebuintată de Curte a dat loc la suspiciunea pe care Ministerul a invocat-o pentru a cere ca Curtea supremă să trimită judecarea acelei afaceri la altă instanță similară. După credința noastră Ministerul de comerț nu putea avea altă convingere și nu putea lua decât calea strămutării. Orice încercare de a interpreta altfel modul de a lucra al Curții din Galați n'ar putea rămâne decât o încercare de a justifica ceea ce nu se poate justifica. S'a pretins de către intimații în cererea de mutare a procesului, că nu putea fi vorba de suspiciune, de oarece fiind vorba de niște texte de legi, Curtea n'a făcut decât să le interprete. Evident că articolele de legi susceptibile de mai multe interpretări, judecătorul n'are nici o vină dacă le aplică într'un fel sau altul decât în favoarea părții în contra căreia vine o atare interpretare. Sunt însă alte articole de lege, cari au o redacțiune atât de clară și un sens atât de neîndoelnic, că oricine până și cel mai modest cetățean nu le poate înțelege decât în același fel cu ceilalți.

Așa sunt articolele de legi a căror aplicare a avut s'o facă Curtea de apel în procedura care a urmat. Nu cred ca Inalta Curte să fi admis acest argument al intimaților în recurs, căci dacă ar fi fost așa, hotărârea Inaltei Instanțe ar fi fost — după părerea noastră — înșiritoare pentru Curtea de Galați.

Avem cu totul altă idee de Curtea de Galați, ca să ne închipuim un moment măcar, ca ceea ce a călăuzit-o în procedura ce criticăm, a fost interpretarea legii. Persistăm a crede că ceea ce a înrăurit modul de a proceda al instanței de Galați au fost discuțiunile și luptele politice ce s'au dus la Brăila împrejurul alegerilor dela Camera de comerț. Este ușor de înțeles că ceea ce influențează pe toți în țara aceasta, să influențeze și pe judecători cari sunt și ei oameni. Este foarte greu pentru oricine, să fie la adăpost și în afară de o asemenea influență politică. Nu este mai bine în atari împrejurări — chiar dacă n'ar fi decât o bănuială nefundată — să se lase altora — cari nu sunt sub o asemenea presupunere — sarcina judecății?

În aceeași ordine de idei, legea autoriză pe părți a bănuî pe judecători fără ca prin aceasta, bănuitorii să se facă culpabili de vre-o faptă rea, mai puțin de vre-o faptă calificată juridicește și fără ca cei bănuîți, chiar când instanța de strămutare ar încuviința această măsură, să fie expuși la ură și disprețul cetățenilor. Articolul 28 din legea organică a Curții de Casație dă dreptul oricui, interesat într'un proces, să ceară Casației ca un alt tribunal sau Curte decât cea sesizată să-i judece procesul și aceasta din cauză de suspiciune legitimă. Același articol nu prevede natura suspiciunii, ceea ce însemnează că oricare ar fi natura bănuelii, ea poate servi de bază unei cereri de strămutare. Este ușor de înțeles de ce în asemenea materie legea n'a pus nici o limită. Ori că judecătorii ar fi influențați de o cauză pur personală sau particulară, adică interesele pe cari ei sau rudele lor le-ar avea într'un litigiu, ori că ar fi sub o influență mai generală cum ar fi politica, bunăoară, ei nu mai au independența absolut necesară pentru o judecată dreaptă, astfel că în ambele cazuri procesul cată să fie luat din mâinele lor.

Dispozițiunea conținută în art. 28 este foarte înțeleaptă și înțelepciunea ei satisface pe judecători și pe împrișinați. Judecătorii dau hotărâri, care pot fi criticabile din punctul de vedere al interpretării legii sau pentru o greșală de fapt, dar sunt nevănuîți, cea mai de seamă din condițiuni au îndeplinit-o, aceea că bănuiala este îndepărtată.

Împrișinatul care a pierdut, părerea lui de rău este cu mult micșorată știind că cumpăna dreptății nu a fost aplicată de partea adversarului din cauza părtinirii judecătorilor.

Numeroase sunt cazurile unde Curtea de Casație a avut ocaziunea să judece cereri de strămutare și de cele de mai de multe ori, Inalta instanță le-a încuviințat. S'a crezut mai în totdeauna că este bine a strămuta, strămutarea fiind un serviciu adus justiției, care trebuie să aibă o primă și esențială condițiune, aceea de a nu fi de nimic influențată. Printre cele mai recente cereri cari ne vin în minte și cari au fost soluționate favorabil de către Inalta Curte, sunt cele următoare:

În anul 1924, luna Aprilie, s'au descoperit la fabrica de spirt din comuna Dumbrăveni, județul Botoșani, mari fraude în dauna fișcului (se sustrăgeau dela taxare însemnate cantități de spirt și acestea prin mijlocul falsificării sigiliilor Statului). Proprietarul fabricii d. Spodheim, a fost pus în contravențiune și condamnat la amendă, iar în ce privește delictul de falsificare a sigiliilor Statului la care instrucția stabilise că numitul luase parte ca agent provocator, a fost deferit instanțelor represive. Înainte ca afacerea să fi venit în judecata tribunalului corecțional de Botoșani, L. Spodheim a cerut pentru cauză de suspiciune legitimă, strămutarea procesului său. Inalta Curte, secția II a admis cererea ca fundată și a strămutat procesul dela trib. Botoșani la trib. Bacău. Tribunalul de Bacău a achitat pe d. Spodheim, iar primul-procuror al acestui tribunal a făcut apel. Curtea de apel din Iași eră competentă de a cerceta acest apel. Spodheim a bănuî și Curtea de apel din Iași, cerând desesizarea acestei Curți. Inalta Curte, secția II a admis și această nouă cerere făcut de L. Spodheim și a dispus judecarea apelului primului-procuror de Bacău de către Curtea de apel din Constanța.

Procesul-verbal de contravențiune fiscală dresat în contra lui L. Spodheim, a fost atacat cu apel înaintea trib. de Botoșani. O nouă cerere de strămutare a fost adresată Inaltei Curți de către același L. Spodheim și tot pentru același motiv de suspiciune legitimă. Inalta Curte, secția III a hotărît că apelul fiscal a lui L. Spodheim să fie soluționat de către tribunalul de Piatra-Neamțu. Iată principalele argumente pe cari avocații lui L. Spodheim le invocă înaintea Curții de Casație, secția III din cari experiențe voiau să deducă suspiciunea legitimă: „în tot nordul Moldovei s'a creiat prin presă o stare dăunătoare recurentului; în afară de aceasta s'au făcut reclamații și anchete în contra judecătorului de instrucție Pelin, care azi este judecător de sedință. Toate acestea sunt împrejurări de natură a influența pe judecătorii Tribunalului Botoșani în rău și a-i face ca fără voie să judece procesul cu patimă”. Iată dar pe contravenientul și delicventul L. Spodheim bănuînd două instanțe, un tribunal și o Curte, iar suspiciunea lui aprobată de Inalta Curte, care i-a dat trei hotărâri de strămutare. Cu toată slăbiciunea argumentelor invocate de L. Spodheim, n'avem nimic de zis în contra hotărârilor date de Inalta Curte, de oarece Instanța su-

premă a voit ca împricinatul L. Spodheim să fie judecat de niște judecători în cari el să aibă o deplină încredere. Dacă am reprodus cazul acesta, a fost ca să arătăm că motivele de suspiciune invocate de numitul se potriveau cu cele invocate de Ministerul de Industrie, căci Spodheim invocă o atmosferă care putea să influențeze instanțele de judecată, Ministerul invocă tot o atmosferă care influența Curtea de Galați. Fiind vorba de atmosferă n'are nici o importanță natura acestei atmosfere, căci fie politică, fie de altfel, atmosfera viciază în totul judecata magistratului și îi ia din independența care trebuie s'o însoțească.

Cât despre faptul că în cazul care face obiectul acestei adnotări, cererea o făcea Statul, acesta nu putea cântări în cumpăna de respingere, căci legea Inaltei Curți de Casație, nu pune în această privință Statul într'o situațiune deosebită și al doilea sunt împrejurări — aci ne găseam într'una din acelea — când Statul avea motive serioase de a suspecta pe cei chemați a-l judeca. Reproducem întocmai un precedent, din care se va vedea identitatea absolută a ceea ce s'a judecat de Inalta Curte în anul 1904 cu ceea ce s'a cerut aceleași Curți în anul 1926 :

Domnule Prim Președinte,

Avem onoare a cere în virtutea art. 36 din legea organică a Inaltei Curți de Casație, să binevoiți a ordona strămütarea procesului intentat de d-l Froim Fischer contra Primăriei com. Dorohoi și care comună a chemat pe Stat, (Ministerul de finanțe) în garanție, pentru a-o garantă de orice pagubă eventuală, ce i s'ar cauză în urma procesului intentat de d-l Froim Fischer.

Motivele pentru cari cerem această strămütare sunt:

1) Procesul a fost intentat la 21 Aprilie 1903 și până astăzi 13 Noembrie 1904 nu s'a putut înfățișa, în acest spațiu de timp de douăzeci de luni s'a admis de Tribunal 14 amânări și nici una din acestea de comun acord între părți.

2) Tribunalul Dorohoi astfel cum este compus se găsește în imposibilitate de a judeca acest proces în completul său întreg pentru a putea da o hotărâre; din cei patru membri cari compun Tribunalul, numai președintele și cu supleantul pot lua parte la judecarea procesului.

Judecătorul de sedință este proprietar al unei moșii ai cărei arendași sunt frații Fischer, iar judecătorul de instrucție este frate cu d-l G. G. Burghel, avocatul d-lui Fischer.

3) Legăturile arătate mai sus sunt de natură a influența în contra interesului justiției, mai cu osebire într'un centru de populație ca Dorohoi, chiar asupra judecătorilor ce ar putea judeca acest proces.

4) Acțiunea intentată de Froim Fischer în contra Primăriei, 21 Aprilie 1903 până astăzi nu este nici în stare de a putea fi cercetată într'un termen determinat, deoarece în urma admiterii de martori spre a se lămurii un punct netăgăduit între părți acela că legea fondului comunal a fost aplicată în Dorohoi ca și în orice alt punct al țării, nu s'au făcut încă lucrările preparatorii cerute de această neașteptată decizie a Tribunalului.

5) Tribunalul a admis o expertiză în cauză și a numit expert pe d-nul Iorgu Cernovodeanu fost acsizar al comunei Săveni ce se află în proces cu Statul pentru contravenție la legea fondului comunal; Statul deși avea motive puternice de a-l recuza n'a putut uza de acest mijloc, pentru că expertiza a fost admisă înainte ca Statul să fie citat în proces. La prima înfățișare în care s'a acordat statului cuvântul s'a cerut înlăturarea d-lui Cernovodeanu ca expert pentru motivul că d-sa era în proces cu statul; totuși Tribunalul a menținut ca expert pe d-l Cernovodeanu ale cărui interese sunt în strânsă legătură cu ale domnilor Fischer.

Cerem această strămütare la Tribunalul Ilfov pentru că

după competența personală a părților chemate, procesul trebuie să se judece de către Tribunalul domiciliului uneia dintre părți, oricum veți binevoi a constată.

Tribunalul domiciliului comunei Dorohoi nepuând judeca acest proces, urmează în mod natural ca el să fie judecat de Tribunal la domiciliul celui alt pârât chemat în garanție, Ministerul de finanțe, adică Tribunalul Ilfov.

În consecință, vă rugăm să binevoiți a ordona citarea părților și anume a Primăriei Comunei Dorohoi a d-lui Froim Fischer, domiciliat în Dorohoi strada Carmen Silva Nr. 42 și Ministerului de finanțe pentru termenul ce veți binevoi a fixa înainte de 23 Noembrie deoarece la acea dată este fixat a se judeca procesul înaintea Tribunalului Dorohoi.

Primiți vă rugăm Domnule Președinte, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Cererea de strămütare făcută în 1904 de E. Costinescu, acest Ministru de Finanțe atât de distins pe cât și de regretat, era aspră la adresa magistratilor de a căror judecată voia să scape Ministerul său. Argumentele pe cari ea se întemeia erau subiective acelor magistrați, iar părtinirea lor în judecata procesului de care eră vorba, Ministrul o făcea să reiese din însăși mijloacele procedurale întrebuintate de tribunalul de Dorohoi. Asprimea cererii și subiectivitatea ei n'au împiedicat pe Inalta Curte de atunci de a hotărî desesizarea acelu tribunal și investirea cu dreptul de judecată a tribunalului Ilfov, tribunal cerut chiar în petițiunea adresată Curții de Casație. În 1926 Ministrul de Industrie nu atingeă onorabilitatea membrilor Curții de apel din Galați, secția II, ci invocă numai o atmosferă care îi putea influența, cu toate acestea Ministerul nu a putut obține strămütarea deși nu indică anume Curtea unde să fie strămütat procesul, ci cerea o altă Curte, care — se putea foarte bine întâmplă — să judece, cum a judecat Curtea de Galați, secția II. Magistratii Inaltei Curți din 1904 : Sc. Pherechide, C. Ștefănescu, G. Bagdat, C. Manolescu-Romniceanu, au ținut seama de învinuirile ce se aduceau judecătorilor trib. Dorohoiu, ei nu s'au gândit decât să redea Ministrului de Finanțe încrederea în justiție, trimițându-l înaintea unor judecători de a căror nepărtinire nu se putea îndoi (1).

În acest scop este redactat art. 28 din legea organică a Inaltei Curți. A nu-i da atențiunea cuvenită este a-l nesocoti, sau în termeni consacrați a-l viola.

C. MARINESCU-GEORGE

Avocat

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I

Audiența dela 7 Iulie 1924

Președinția d-lui P. HAGIOPOL, Prim-președinte

Jurnalul No. 5020

Dotă. Alienabilitatea imobilelor dotale. Clauza de reîntrebuintare. Interpretarea clauzei. Acțiunile Creditului Minier. Art. 1252 cod. civ.

Clauza de întrebuintare a averii dotale mobiliare poate fi interpretată de tribunale. Părțile, prin o asemenea clauză, preocupându-se de garantarea și asigurarea dotei, sunt în drept tribunalele de a interpreta clauza restrictivă a contractului matrimonial — că banii dotei nu pot fi întrebuintați decât în cumpărături de imobile sau în efectuare de ipoteci — în sen-

sul plăşării unor asemenea bani dotaţi în cumpărare de acţiuni ale „Societăţii Creditul Minier”, întrucât prin această cumpărare cerinţele de siguranţă ale dotei sunt păzite.

S'a prezentat apelantul N. N. personal ca soţ pentru autorizare şi ca procurator al soţiei sale.

S'a dat citire jurnalului apelat şi cererei înreg. la Nr. 16758 din 1924.

Apelantul N. N. pe baza clauzelor cuprinse în actul dotal, alăturat la dosarul Tribunalului, a cerut să se încuviinţeze ca efectele consemnate sub recipisa Nr. 51436 din 1924 şi care reprezintă restul de preţ al exproprierii moşiei W, avere dotală, să fie vândută pe cursul zilei şi cu suma ce va rezultă din vânzare să se cumpere acţiuni Creditul minier.

Curtea,

Asupra apelului d-nei N. N. făcut prin petiţia înreg. la Nr. 7705 din 1924 în contra jurnalului cu Nr. 90547 din 1924 a trib. Ilfov secţia IV, prin care s'a respins cererea ce a făcut cu autorizaţia soţului N. N. cu petiţia înreg. la Nr. 16758 din 1924.

Având în vedere că d-na N. N. cu autorizaţia soţului său N. N. cere, la prima instanţă, să fie autorizată să vândă prin Sindicul Bursei efectele prevăzute sub recipisa Nr. 51436 din 1924, la cursul zilei şi să cumpere în locul lor pentru contra valoare acţiuni „Societatea Creditului Minier” care să fie depuse la Casa de depuneri ca fond dotal.

Având în vedere că soţii N. N. prin contractul lor de căsătorie, privitor la averea soţiei deciară că adoptă regimul dotal, cu modificări între altele: a) că banii dotaţi nu se vor putea ridica decât pentru a servi la cumpărare de imobile cu sau fără sarcini, cari vor deveni dotaţi sau pentru a fi plasaţi cu ipotecă, în întâiul sau al doilea rang, în vreun imobil rural sau urban.

Având în vedere că deşi prin contractul dotal părţile prevăd clauza de întrebuinţare a averii mobiliare, arătându-se că se va întrebuinţa pentru a cumpăra imobile rurale ori urbane, sau a o plasa în ipotecă, totuşi, ele inserând o asemenea clauză în convenţia lor matrimonială, prin aceasta nu au înţeles să determine în mod absolut numai această întrebuinţare, ci s'au preocupat mai mult de a lua garanţie pentru conservarea şi asigurarea dotei.

Având în vedere că dacă aceasta este interpretarea înţelesului acestei clauze din contract, rămâne a examina în fapt dacă prin noua întrebuinţare ce soţii voesc a o face cerinţele de siguranţă a dotei sunt păzite.

Având în vedere că Societatea Creditului minier este o instituţie de exploatare petroliferă cu capital însemnat, de mare importanţă comercială şi din modul cum este administrată prezintă garanţie suficientă de siguranţa operaţiunilor ei.

Având în vedere că soţii cer plasarea averii mobiliare în acţiuni ale Societăţii Creditului minier.

Având în vedere că soţii N. N. întrebuinţând averea mobilă prevăzută în recipisa cu Nr. 51436 din 1924 în achiziţiuni de acţiuni a Societăţii „Creditul minier” prin această întrebuinţare fac un bun plasament şi prin aceasta scopul prevăzut în convenţiunea lor matrimonială de conservarea dotei este atins.

Pentru aceste motive: Dispune: Admite apelul făcut de soţii N. N., etc.

(ss) P. Hagiopol, G. Slătineanu, A. Lerescu.

NOTA. — Legiuitorul român din 1864 a dat o importanţă deosebită regimului dotal. În adevăr, în această parte a legislaţiunii a căutat să aducă modificări însemnate textelor franceze, privind, ca să zic astfel, regimul dotal ca un regim de favoare.

Legiuitorul ţinând seamă de tradiţiunile legiuirilor vechi ale imperiului roman de răsărit, cât şi de vechile legi Calimach şi Caragea, a dat o dezvoltare de-

osebită regimului dotal, instituţie implantată adânc în moravuri, dar aceasta nu l'a împedicat de a prevedea libertate absolută pentru soţi în stabilirea convenţiunilor matrimoniale, întru atât cât ele nu jignesc drepturile bărbatului de cap al familiei sau de cap al asociaţiunii conjugale şi întrucât nu derogă la celelalte măsuri luate de lege în interesul armoniei în familie şi a siguranţei creditului public.

În principiu legiuitorul a subordonat regimul dotal declaraţiunii de adoptare de către soţi a acestui regim, prin contractul de căsătorie, în lipsa cărei declaraţiuni, regimul de drept comun este acel al libertăţii, adică al separaţiunii de bunuri, toate bunurile aduse de femeie sau dăruite ei prin contractul de căsătorie fiind bunuri parafernale.

Regimul dotal caracterizat, în sistemul legii române, prin inalienabilitatea averii imobiliare ca şi celei mobiliare dacă prin convenţia matrimonială i s'a dat această situaţiune a fost aplicată foarte des întot timpul strecurat dela promulgarea codicelui civil. Inalienabilitatea dotei mobiliare a fost în tot timpul înlocuită prin diferite clauze de întrebuinţare a banilor prinşi din vânzarea unei atare dote sau prin altfel de combinaţiuni, aşa că în general regimul dotal în România a devenit sistemul de predilecţiune mai cu seamă a claselor bogate. Şi, în realitate, garanţia de inalienabilitate prezintă, acordă o situaţiune avantajoasă pentru soţi, asigurându-le mijloace de trai în timpuri grele, mai ales în familiile cu copii numeroşi.

Atât în Franţa ca şi la noi s'au făcut critici severe regimului dotal, revoltându-se spiritul liberal al autorilor contra consecinţelor acestui regim: scoaterea afară din comerţ a averii, în tot timpul cât regimul subsistă (1).

Suntem, însă, de părere că regimul dotal, cu toate aceste critici, este o instituţiune care face parte din moravurile poporului român, şi deci trebuie menţinută. Cu drept cuvânt, regretatul *Alexandresco* spune că acest regim oferă cele mai multe garanţii femeii pentru păstrarea avutului său (2).

De câte ori bărbatul, nereuşind în industria, comerţul sau profesiunea sa, pierzând capitalul, are un puternic sprijin în dotă, în ajutorul familiei sale, în interesul întreţinerii şi educaţiei copiilor săi.

„Sub celelalte regime, spune *Alexandresco*, femeia poate, cedând solicitaţiunilor bărbatului său, să-şi înstrăineze bunurile sale spre a-i veni în ajutor, să rămâie săracă şi să lase copiii pe drumuri; pe când aceasta este cu neputinţă sub regimul dotal, imobilele sale fiind inalienabile. El asigură prezentul şi viitorul nu numai al femeii şi al copiilor ci a întregii familii şi deci a însuşi bărbatului, apărându-l chiar pe dânsul în contra propriei sale inexperienţe. Dacă bărbatul moare cel dintâi, femeia şi copiii, orice s'ar întâmplă nu vor fi în mizerie; dacă femeia se va sevârşi din viaţă, copiii, de bine de rău, vor avea o avere asigurată şi vor putea, la zile de nevoie, să vie în ajutorul tatălui lor. Să respectăm deci prevederea înţeleaptă a părintelui, care, gândindu-se la viitor, determină de mai înainte bunurile de care soţii nu vor putea să dispună. Familiile sunt în drept a lua măsurile ce le cred în interesul lor, şi legiuitorul trebuie să respecte acest drept, care derivă din libertatea lor. Acei cărora nu le convine acest regim n'au decât să nu-l primească. Ei sunt liberi chiar să stipuleze alienabilitatea (ar. 1252). Şi apoi, această inalienabilitate, atât de criticată, nu este vecinică, ea va încetă odată cu legătura căsă-

1) Pierre Marcel, „Du régime dotal”, pag. 103.

2) *Alexandresco*, „Dreptul civil român, VIII, pag. 118.

toriei. Bunurile femeii nu sunt, deci, scoase pentru totdeauna din comerț" (3).

Scriitorii străini și români, mai ales femeiști, prețind consacrarea regimului separațiunii de bunuri, ca regim legal și înlăturarea cu totul a regimului dotal, care aduce știrbire independenței femeii. La noi, un tânăr și erudit jurist d. *Henri George Meitani*, într-un judicios articol, susține că motivele care au determinat crearea acestei instituții apar astăzi isvorite dintr-un spirit strâmt. „Pretinsa necesitate, zise d-sa, de a se asigura întreținerea căsniciei și viitorul copiilor este arhaică și dispăre copleșită sub greutatea marelui principiu economic, cum că bunurile nu trebuiesc stânjenite cu nimic, în trecerea lor de la unul la altul. Libera circulație a bunurilor, principiu de interes general, trece forțamente, înaintea necesității de a se păstra, ca în feșele unei mumii, sbârcit, anemic și imobil un patrimoniu menit să asigure efemer trebuințele unei căsnicii. De altfel astăzi chiar în interesul acesteia, libera circulație pare mai avantajoasă decât imobilizarea dotei. Câte femei n'ar fi fost fericite dacă, în loc de efecte zestrele încremenite la Casa de depuneri, ar fi putut să întrebuițeze aceleași valori în alte plasmamente, astăzi sporite de 20—30 ori" (4).

Invocând aceste argumente, d. *Meitani* preconizează regimul separațiunii de patrimonii, care, după d-sa, este intrat în uzul țării (5).

Nu discutăm despre superioritatea acestui regim; el poate fi de multe ori folositor, în cazurile în cari condițiunea și interesele soților îl reclamă. Soții, după actualul cod civil, pot să aleagă unul dintre regimurile matrimoniale organizate de legiuitor sau să combine aceste regime. Astfel, soții, dacă convin, pot să stipuleze regimul separațiunii de bunuri.

În consacrarea regimului dotal, legiuitorul nostru, menținând tradițiunea, nu s'a gândit însă la egalitatea soților, nici la aservirea femeii. El a avut în vedere un scop mai înalt: interesul de a protege slăbiciunea femeii, crezând-o demnă de o atare protecțiune.

Ori cât de serioase argumente ne-ar aduce femeiști, ei nu pot contesta un fapt petrecut zilnic, că multe femei măritate sunt departe de a putea administra singure averea lor și că sunt supuse sugestiunii celor interesați de a le induce în eroare și a le cauza prejudicii ireparabile. Femeia, în ochii legiuitorului, a trebuit să fie protejată în contra propriilor ei dorințe deserte, în contra întreprinderilor nesocotite ale bărbatului și a vicleniilor celor străini.

Este adevărat că în situațiunea actuală, societatea românească a ajuns la o desvoltare ce nu poate fi asemănată cu cea din 1864 când s'a promulgat codicele civil. Cultura a pătruns în straturile societății, dar rigorele regimului dotal încă nu pot fi slăbite, căci încă nu avem egalitatea între soți. Sunt multe cazuri în care preparațiunea femeii nu este complectă; și, deci, utilitatea socială cere de a se menține zisele rigori, atunci chiar când însuși cei interesați convin în păstrarea lor. După cum a spus un distins cugetător: „Numai când societatea română va ajunge la desvoltarea ei deplină, va trebui să părăsim haina de minoritate a regimului dotal și să îmbrăcăm toga libertății depline, precum, se cuvine unei societăți coapte" (6).

3) *Alexandresco*, op. cit. pag. 118.

4) *Henri George Meitani*, „Convențiile matrimoniale în acord cu principiile egalității dintre bărbat și femeie”, *Curierul Judiciar* Nr. 24 din 1924.

5) Op. și loc. cit.

6) *Const. Gabrielescu*, „Doti”, pag. 27.

De altminterlea, chiar regimul separațiunii de bunuri, aplicat în multe State, mai ales în America, n'a adus rezultatele așteptate și n'are deci în nici o privință efectul miraculos pe care și-l închipuie femeiștii (7).

În ultima analiză este de observat că în țară la noi, ca și în Franța, inalienabilitatea averilor dotale particulare, acea care ar putea fi denumită *concretă*, tinde din ce în ce să dispară, pe când dotalitatea generală sau *abstractă* joacă un rol important prin mijlocirea clauzei de reîntrebuințare (8). Astfel, în aproape toate contractele matrimoniale, ca și în acel al soților visat în deciziunea Curții, pe care o adnotăm, se specifică că imobilele dotale sunt alienabile, în sensul că prețul izvoit din ele să poată fi întrebuițat în cumpărare de alte imobile sau dat cu ipotecă, într'un imobil urban sau rural.

Prin asemenea clauze circulațiunea bunurilor dotale, deși inalienabile în principiu, este permisă; și cade argumentul cel mai puternic al celor cari combat regimul dotal.

Acest regim, aplicat cu clauza reîntrebuințării, pe care și experiența juriștilor noștri l'au perfecționat, este cel mai practic, căci, pe de-o parte, nu împiedică circulațiunea bunurilor și pe de alta asigură femeii conservarea bunurilor pe care căsătoria le-a supus administrațiunii soțului. „Grație acestui sistem, a spus d. *Charmont*, la Congresul de la Paris, regimul dotal are minimum de inconveniente și maximum de avantaje" (9).

Ca dovadă a necesității menținerii în Codice a regimului dotal avem și împrejurarea că multe societăți de binefacere, înzestrând fete sărace, stipulează în mod formal inalienabilitatea dotei, cu clauza de reîntrebuințare. Reforma, va veni cu timpul; și credem că legiuitorul de unificare va atribui regimului economic al căsătoriei caracterul convențional, în sensul deplinei libertăți a soților de a-și alege regimul compatibil cu situațiunea lor socială.

Clauzele de întrebuițare și reîntrebuințare în regimul dotal. — Ele având de scop de a conserva averea femeii, au, desigur, un rol important în regimul dotal. Întrebuițarea propriu zisă este transformarea unei sume de bani în alte bunuri dotale. Reîntrebuințarea se referă la transformarea unui bun dotal imobil, prin vânzare, și cumpărarea unui alt imobil (10).

Imobilul cumpărat cu bani dotali, în baza clauzei de întrebuițare prevăzută în actul de căsătorie, este dotal și inalienabil, pentru că în realitate imobilul este constituit dotă și nu suma de bani cu care el s'a cumpărat (11). În sistemul codicelui nostru, ca și după codicele francez, dota constituită într-o sumă de bani intră în mâinile bărbatului, care poate să dispună de dânsa afară numai dacă nu se prevede obligația de întrebuițare.

De reîntrebuințare nu poate fi vorba decât dacă după contractul dotal imobilul poate fi alienat cu obligațiunea cumpărării unui alt imobil. Imobilul înlocuit devine și el dotal. Soții pot dispune deasemeni ca imo-

7) *Ernest Roguin*, „Traité de droit civil comparé”, pag. 900.

8) Op. cit. pag. 903; *Morizot*, „De l'autorité maritale”, pag. 341.

9) *Charmont*, „Rapport au Congrès de Paris de 1900”, reproduit de *Roguin*, op. cit. pag. 903. Vezi și *Alexandresco*, op. cit. pag. 267 în ce privește foloasele clauzei de reîntrebuințare (le remploi de la dot).

10) *Roguin*, op. cit., pag. 710; *Alexandresco*, op. cit. pag. 149 și 266.

11) *Alexandresco*, op. cit. pag. 151.

bilul să fie ipotecat cu sau fără condițiunea întrebuințării. În 1922, secțiunea I-a a aceleiași Curți a admis prin jurnalul Nr. 6655 din 9 Decembrie plasarea fondului dotal într-o ipotecă în imobil rural.

Cu toate că prin actul dotal al soților se prevede restricțiunea că nu i se poate da altă destinație decât aceea a cumpărării de imobile urbane sau rurale. Această interpretare este de mult admisă în jurisprudență.

Discuțiunea deciziunii Curții. — Cele mai adeseori Contractul de căsătorie indică în mod clar în ce mod și în care anume bunuri să se facă reîntrebuințarea banilor proveniți din vânzarea imobilului dotal. În asemenea cazuri negreșit că părțile trebuie să se conforme măsurilor de precauțiune luate prin actul de căsătorie, întrucât lipsa facerii întrebuințării sau nefacerea ei în condițiunile indicate, ori facerea în mod neregulat, necomplet sau defectuos, autoriză pe femeie a cere, în urma separației de bunuri, sau în urma desfacerei căsătoriei, anularea înstrăinării imobilului ei dotal. Și, cu drept cuvânt, întrucât înstrăinarea era condițională și condiția nu s'a îndeplinit (12).

În cazul ce ne preocupă actul dotal este categoric: „Imobilul dotal va putea fi înstrăinat și ipotecat, prin comun acord de soți, iar banii se vor depune la Casa de depuneri, de unde nu se vor ridica decât pentru a servi de cumpărare de imobile, cu sau fără sarcini, cari vor deveni dotali, sau pentru a fi plasați cu ipotecă în întâiul sau al doilea rang în vre-un imobil rural sau urban”.

Față cu această clauză formală de reîntrebuințare eră în drept justiția de a nesocoti voința expresă a părților și sub cuvânt de interpretare a înțelesului zisei clauze se permite plasarea banilor proveniți din vânzarea sau exproprierea imobilului dotal, cum eră cazul în specie, în acțiuni ale unei societăți petrolifere?

Prima instanță a respins cererea soților, argumentând că ea este în contradicție cu clauzele contractului de căsătorie, care ocupându-se de întrebuințarea fondului dotal nu prevede și astfel de operațiuni (13).

Deciziunea Curții stabilește că acțiunile societății petrolifere „Creditul minier”, în care soții tind să facă reîntrebuințarea, prezintă destule garanții, și interpretând clauza de reîntrebuințare, stipulată de părți, ca având de scop numai conservarea și asigurarea dotei, trece peste clauza expresă a contractului și autoriză pe soți de a cumpăra acțiuni ale zisei societăți, la cursul zilei.

Socotim că principiul inalienabilității bunurilor dotale devine iluzoriu dacă instanțele judiciare, numai sub cuvânt de utilitate și interes al soților, nu țin seamă de clauze exprese ale unui contract. Nu există nici un criteriu sigur în alegerea acțiunilor sau efectelor unei societăți, și dacă cazul se generalizează, nimic nu împiedică alte instanțe judiciare ca să permită cumpărarea, cu bani dotali inalienabili, a altor acțiuni ale unei societăți bancare sau industriale, apreciate momentan favorabil și care în scurt timp să ajungă la deconfitură (14). Raționamentul Curții nu ne convinge, și, apoi, nu se desființează prin acest mod voința

înzeștrătorului care a înțeles să acorde darul numai sub condiția formală a inalienabilității?

Tribunalul Romanai, prin o sentință remarcabilă, se substituie legiuitorului, și sub cuvânt că inalienabilitatea dotei nu este de esența regimului dotal și nu interesează ordinea publică, permite pur și simplu înstrăinarea benevolă și chiar fără licitație a unui imobil dotal, declarat inalienabil prin contractul de căsătorie (15).

„Considerând dreptul de proprietate drept o funcțiune socială, menită să sufere transformările utile și necesare ale timpului, zisa instanță găsește că înstrăinarea imobilului dotal, neprevăzută în contractul de căsătorie, este utilă din punct de vedere național și al asociației conjugale, dacă se vinde în loturi la săteni, fiind garantat patrimoniul dotal prin consemnarea prețului vânzării la Casa de depuneri”.

Cu drept cuvânt d. Bosianu, care adnotează această sentință, spune că ori cât ar fi de partizan al unei interpretări, care să țină seamă de necesitățile sociale și nu de litera legii, nu poate admite acest mod de a raționa, care constituie o forțare a principiilor ce guvernează regimul dotal (16).

Suntem dintre acei cari socotim că dacă un text de lege prezintă lacune, judecătorul are puteri întinse de interpretare. El trebuie să țină seamă, în realitate, de schimbările pe care evoluția principiilor de drept le-a adus înde cursul timpului în starea economică și socială a țării, adaptând astfel textele de lege, într'un mod liberal și uman, după cerințele vieții moderne. Din acest punct de vedere ideile de progres ale tribunalului nu pot fi decât aprobate.

Dar în cazul ce ne preocupă nu este vorba despre vre-un text neclar, despre antinomia unor texte; este vorba pur și simplu de lege ferenda. O instanță judiciară introduce, pe baza unor raționamente, un nou caz de înstrăinare a averii dotale, fără nici o formă și contra tuturor principiilor ce guvernează instituțiunea.

Cu alte cuvinte, introduce, fără lege, o reformă.

Regretăm că suntem nevoiți a critica această interpretare, care nu face altceva decât a-și arogă drepturile puterii legiuitoare. Dacă instituțiunea dotalității are defecte și nu mai convine timpurilor actuale, este locul ca cei în drept s'o reformeze. Judecătorul n'o poate desființa sub cuvânt de utilitate socială. Legiuitorul nici nu s'a gândit că autorizările date de justiție vor anihila dispozițiunile clare ale contractelor de căsătorie.

Tribunalele italiene sunt formal constrânse a se conforma clauzelor cuprinse în Contractele de căsătorie. Alin. 2 al art. 1406 spune: „Tribunalul este dator ca întrebuințarea prețului s'o facă în modul fixat”.

Nu credem că este logic, ca sub pretextul defectelor ce ar prezintă regimul dotal, să permitem soților de a înlătura, după voie, garanțiile ce le prezintă contractul lor de căsătorie. Conservarea bunurilor în familie, în niște timpuri în care viața economică este atât de variată, corespunde unei necesități sociale. De aceea, socotim că jurisprudența se va fixa în sensul opiniei noastre. Autorizația justiției nu poate fi acordată decât în limitele actului dotal: o operațiune diferită în mod juridic, chiar de ar prezenta actualmente aceleași garanții, este inadmisibilă.

DIMITRIE G. MAXIM

15) „Sentința Tribunalului Romanai s. II” din 5 Noembrie 1920, sub președinția d-lui S. Praporgescu, Curierul Judiciar Nr. 23 din 19 Iunie 1921.

16) „Curierul Judiciar”, loc. cit. pag. 363.

12) Alexandresco, op. cit. pag. 271.

13) Jurnalul Nr. 40947 din 26 Iunie 1924 Trib. Ilfov s. IV.

14) Trib. secția tutelelor, în urma jurisprudenței creată prin decizia Curții prin alt jurnal a hotărât în acelaș timp de a se cumpăra din bani dotali, cu aceeași clauză expresă în actul matrimonial, acțiuni ale soc. petrolifere I. R. D. P. Sub cuvânt că acțiunile acestei societăți au acelaș curs ca și ale „Creditului minier”.